

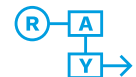
PROJEKTY PRO MLÁDEŽ VÝZKUMNOU OPTIKOU

NÁRODNÍ ZPRÁVA Z ŠETŘENÍ RAY
ZA ROKY 2015 A 2017: ZÁKLADNÍ
ZJIŠTĚNÍ U ÚČASTNÍKŮ PROJEKTŮ

PROJEKTY PRO MLÁDEŽ VÝZKUMNOU OPTIKOU

NÁRODNÍ ZPRÁVA Z ŠETŘENÍ RAY
ZA ROKY 2015 A 2017: ZÁKLADNÍ
ZJIŠTĚNÍ U ÚČASTNÍKŮ PROJEKTŮ

OBSAH

Seznam grafů 4	Executive Summary and Recommendations 13	2. Základní charakteristiky účastníků projektů 20	Literatura 70
Terminologie 8	Úvodem 16	3. Hodnocení projektů z pozice účastníků 32	
Shrnutí a doporučení 10	1. Metodologické shrnutí 18	Závěry a doporučení 68	

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Graf 1	21
Typy mobility v rámci Erasmus +mládež. Procentuální zastoupení respondentů celkem a dle genderových kategorií (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 2	22
Typy mobility v rámci Erasmus+ mládež. Procentuální zastoupení respondentů dle věkových skupin (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 3	23
Velikost bydliště. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017	
Graf 4	24
Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 5	25
Ekonomická aktivita respondentů v době 12 měsíců před konáním projektu. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 6	27
Příslušnost ke kulturní, etnické, náboženské, nebo jazykové minoritě. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 7	28
Příslušnost ke kulturní, etnické, náboženské, nebo jazykové minoritě. Procentuální zastoupení respondentů v rámci věkových skupin (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	

Graf 8	29
Překážky v přístupu ke vzdělání, zaměstnání, aktivnímu občanství, nebo mobilitě. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 9	30–31
Zkušenosti s cestováním do zahraničí před účastí na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 10	34
Informační zdroje týkající se absolvovaného projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 11	35
Motivace k účasti na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Tabulka 1	36
Motivace k účasti na projektu dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení motivačních kategorií na základě analýzy adjustovaných reziduí za roky 2015 a 2017.	
Graf 12	37
Hodnocení účasti na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla).	
Graf 13	38–39
Rozvoj znalostí účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.	

Tabulka 2	41
Rozvoj znalostí účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení vědomostních kategorií na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.	
Tabulka 3	43
Přehled kompetencí, odpovídajících položek, a počet jednotek analýzy pro roky 2015 a 2017.	
Graf 14	44–45
Rozvoj dovedností účastníků. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 15	47
Rozvoj dovedností účastníků. Analýza indexů, průměrné hodnoty.	
Graf 16	49–50
Rozvoj účastníků v oblasti občanské společnosti. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Tabulka 4	51
Rozvoj účastníků v oblasti občanské společnosti dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí v kategorii „Více než před projektem“ na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.	
Graf 17	53–54
Rozvoj budoucích plánů účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 18	55–56
Rozvoj kariéry účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	

Tabulka 5	57
Rozvoj kariéry účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí v kategorii „Naprostou souhlasím“ na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.	
Graf 19	58–59
Rozvoj hodnotové orientace účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 20	60–61
Osobnostní rozvoj účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Tabulka 6	62
Osobnostní rozvoj účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí na základě analýzy adjustovaných reziduí.	
Graf 21	63
Vlastnictví certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 22	65
Proces získávání certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 23	66
Využívání certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.	
Graf 24	67
Rozvoj dovedností účastníků v návaznosti na přítomnost reflexivních aktivit na konci kurzu. Analýza indexů, průměrné hodnoty, roky 2015 a 2017.	

TERMINOLOGIE

Výměny mládeže	„Výměna mládeže je projekt, který spojuje skupiny mladých lidí ze dvou nebo více zemí a poskytuje jim příležitost diskutovat a konfrontovat různá témata, zatímco se učí o svých zemích a kulturách. Výměna mládeže je založena na nadnárodním partnerství mezi dvěma nebo více organizacemi z různých zemí.“ (Evropská komise 2013: 26)
Evropská dobrovolná služba	„Evropská dobrovolná služba umožňuje mladým lidem vykonávat dobrovolnou službu po dobu až 12 měsíců v jiné zemi, než ze které pocházejí.“ (Evropská komise 2013: 53)
Mobility pracovníků s mládeží	Projektové aktivity zaměřující se na vzdělávání pracovníků s mládeží a vytváření sítí v oblasti práce s mladými lidmi.
Strukturovaný dialog	Projektové aktivity podporující setkávání mladých lidí a činitelů zodpovědných za mládežnickou politiku, případně odborníky v oblasti politiky mládeže na místní, regionální nebo mezinárodní úrovni.
Dům zahraniční spolupráce	Dům zahraniční spolupráce (DZS) je českou národní agenturou pro mezinárodní vzdělávání. Anglicky Czech National Agency for International Education and Research.

Erasmus+	Program Evropské unie podporující v letech 2014-2020 mobilitní aktivity mladých lidí, a to napříč sektory formálního a neformálního vzdělávání a sportu.
Erasmus+ mládež	Program Evropské unie podporující v letech 2014-2020 mobilitní a neformálně-vzdělávací aktivity mladých lidí. Anglicky Erasmus+ Youth in Action.
Mládež v akci	Program Evropské unie podporující v letech 2007-2013 mobilitní a neformálně-vzdělávací aktivity mladých lidí. Anglicky Youth in Action (YiA).
RAY	Mezinárodní výzkumná síť zaměřená na výzkum mládeže v kontextu mobilitních programů Evropské unie pro mladé lidi. Anglicky Research-Based Analysis and Monitoring of the Erasmus+: Youth in Action Programme.

SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ

Výzkumná zpráva představuje výsledky kvantitativního šetření provedeného v letech 2015 a 2017 mezi účastníky projektů finančně podpořených z programu Erasmus+ mládež Domem zahraniční spolupráce.

Analýzy ukazují, že projektů se ve sledovaných letech účastnily více ženy než muži (v poměru zhruba 60 ku 40) s průměrným věkem 24-25 let, zhruba třetina pocházela z České republiky, a zhruba polovina z velkých měst. Účastníci jsou také nadprůměrně vzdělaní, přičemž zhruba polovina jich ukončila vysokou školu. Zároveň je patrně velmi nízké zastoupení osob z kategorie NEET, tedy těch, kteří nejsou ani ve vzdělávání, ani v zaměstnání (mezi 4-6 %) a těch, kteří neměli před účastí na projektu žádnou zahraniční zkušenosti (mezi 4-5 %). Více než desetina účastníků se potom označila za příslušníka minoritní skupiny (kulturní, etnické, náboženské nebo jazykové).

Projekty samotné se konaly převážně v České republice, hlavním používaným jazykem byla angličtina a nejčastěji zastoupeným formátem byly výměny mládeže. Výměny mládeže jsou oblíbené u mladších účastníků, zatímco mobility určené pracovníkům s mládeží přitahují více starší věkové skupiny. Nejdůležitějšími zdroji informací o projektech byly mládežnické organizace a vrstevnické sítě (přátelé a známí). Hlavními motivačními faktory, které přispívají k zapojení mladých lidí do projektů, jsou možnost osobnostního a profesního rozvoje na straně jedné, ale také touha po mezikulturním kontaktu, zábavě a překonávání překážek na straně druhé. Specifika jednotlivých projektových formátů, jako jsou výměny mládeže nebo mobility pracovníků s mládeží, jsou reflektována také samotnými účastníky, kteří uvádějí pro každý formát specifické motivační faktory.

Projektová účast je samotnými účastníky hodnocena výrazně kladně v obou sledovaných letech. To se odráží jednak v ochotě doporučit účast na projektu dalším mladým lidem, a jednak také ve skutečnosti, že více než polovina účastníků má v plánu se v budoucnu do podobných projektů opět zapojit. V oblasti vědomostí vidíme široké spektrum témat, o kterých se účastníci dozvěděli nové informace, jako je kulturní diverzita, neformální vzdělávání nebo osobnostní rozvoj. Celkově pouze 1 % účastníků vypovědělo, že se nedozvědělo nic nového. Podobně jako v oblasti motivací, také v oblasti rozvoje znalostí vidíme různé dopady různých projektových formátů. Například mobility pracovníků s mládeží podporovaly zejména znalosti v oblasti práce s mládeží a projektového řízení, zatímco aktivity strukturovaného dialogu (dnes zvaného dialog s mládeží) podporovaly více znalosti v oblastech týkajících se občanského a politického života.

Rozvoj klíčových kompetencí prostřednictvím projektové zkušenosti účastníků byl mapován za pomoci součtových indexů, které ukazují souhrnné výsledky několika konkrétních dotazníkových položek. Nejvýše hodnocenými kompetencemi, které si mladí lidé zdokonalili účastí na projektu, byly sociální a občanské dovednosti, komu-

nikací dovednosti (a to jak v mateřském, tak i v cizím jazyce) a také smysl pro iniciativu. Podobně pozitivní změny vidíme i v oblasti postojů, kdy účastníci uvádějí, že oblastí jako je kulturní diverzita, politika mládeže, nebo pocit evropanství jsou pro ně důležitější, než jak je vnímali před samotným projektem. Projektová zkušenost je pro mladé lidi zásadní také s ohledem na jejich další plány. Výrazná většina účastníků plánuje budoucí angažmá v zahraničí, ať již v rovině pracovní, nebo ve smyslu cestování. V oblasti dalšího vzdělávání plánuje výrazná většina účastníků dále rozvíjet své cizojazyčné dovednosti, využívat i nadále možnost neformálního vzdělávání. Zároveň deklarují obecně lepší porozumění vlastním vzdělávacím a kariéerním potřebám. Projekty měly vliv také na hodnotové orientace účastníků. Velké podíly účastníků uvádějí pozitivní změny v oblastech, jako jsou seberealizace, tolerance, solidarita nebo svoboda. Podobně i v nejrůznějších oblastech osobnostního rozvoje vidíme velmi vysoké podíly účastníků, kteří hodnotí kladně vliv projektové zkušenosti na oblasti, jako jsou vyšší sebevědomí, lepší zvládnání nových situací, rozvoj tolerance, větší znalost sama sebe nebo například rozvoj empatie.

Neformálně-vzdělávací projekty financované prostřednictvím programu Erasmus+ mládež umožňují svým účastníkům získat také certifikát Youthpass, který oceňuje reflexi získaných kompetencí účastníků a projektových vedoucích. V obou sledovaných letech tento certifikát obdržely zhruba dvě třetiny účastníků. Proces reflexe přitom souvisí s výraznějšími pozitivními dopady celého projektu na jeho účastníky. Jinými slovy u těch účastníků, kteří prošli reflexivními procesy, vidíme vyšší hodnoty v oblastech rozvoje klíčových kompetencí. Sami účastníci jsou si výhod reflexe vědomí – zhruba 90 % z nich uvedlo, že jim reflexivní aktivity pomohly zvýšit povědomí o jejich vlastním rozvoji. Ze všech vlastníků certifikátu Youthpass pouze čtvrtina využila certifikát v praxi, tedy při žádostech o pracovní či studijní příležitosti. To je překvapivě málo, zejména s ohledem na to, že zhruba 90 % z těch, kteří certifikát využili, věří, že jim jeho použití pomohlo k dosažení daného cíle.

Na základě výše shrnutých zjištění byla formulována doporučení pro další implementaci projektů pro mladé lidi financovaných prostřednictvím programu Erasmus+ mládež:

- Podporovat v účasti na projektech mladé lidi z menších sídel, s nižším vzděláním, ty, kteří nepracují ani nestudují (tzv. NEETs), a také ty, kteří mají omezené možnosti výjezdu do zahraničí.
- Podporovat účastníky projektů v šíření svých zkušeností se zapojením do projektů mezi své vrstevníky.
- Využívat mnohočetných motivačních faktorů pro propagaci projektů mezi mladými lidmi.

- Zapojovali do projektů pro mladé lidi také aktivity, které explicitně pracují s probíranými tématy, zapojují neformálně-vzdělávací aktivity do širších kontextů, a umožňují reflexi vlastní zkušenosti.
- Posílit oblast digitální práce s mládeží a skrze ni také rozvoj mediální gramotnosti mladých lidí.
- Implementovat po skončení hlavní fáze projektu návazné projektové aktivity s cílem upevnit a prohloubit projektovou zkušenost u účastníků a podpořit jejich další rozvoj.
- Zapojovali do projektového programu reflexivní aktivity, které mají potenciál podpořit učební a seberozvojové procesy u mladých lidí.

EXECUTIVE SUMMARY AND RECOMMENDATIONS

The research report presents findings from a quantitative survey conducted in 2015 and 2017 among participants of projects financially supported by Erasmus+ Youth in Action programme via the Czech National Agency for International Education and Research.

Analyses show that there were more women than men among the participants (approximately 60:40), they were on average 24-25 years old, with about one third of them coming from the Czech Republic, and about half of them residing in large cities. Project participants are also above average in the area of educational attainment, with a university degree possessed by about half of the participants. At the same time, very low rates of NEETs (Not in Employment, Education, or Training) were detected among the project participants (4-6%), as well as very low rates of the project participants with no prior experience abroad (4-5%). At the same time, over tenth of the project participants identified themselves as members of a minority group (based on culture, ethnicity, religion, or language).

Projects as such took place mostly in the Czech Republic, with English as the main language of instruction, and most commonly using the Youth Exchange project type. Youth Exchanges are favourites of the younger project participants, while Youth Worker Mobilities attract older age groups. Youth organizations and peer networks (friends and acquaintances) were identified as the most significant information sources on youth projects. The main motivational factors contributing to attracting young people to the projects include, on one hand, a drive for personal and professional development, but also the desire for intercultural experience, fun, and overcoming obstacles, on the other. Specificities of different project types, such as Youth Exchanges or Youth Worker Mobilities, are reflected by the project participants as well, with different motivational factors stressed for each of the formats.

Project participation experience is assessed very positively by the young people in both monitored years. This positive assessment is reflected in the willingness of the participants to recommend attending similar projects to other young people, as well as in the fact that more than half of the project participants plan on attending similar projects in the future themselves. In the area of knowledge, a wide range of topics, in which young people gained new information, is apparent, such as cultural diversity, non-formal learning, or personal development. All in all, only 1% of the project participants indicated that no new knowledge has been gained. Similarly to the area of motivation, different impacts of various project types were identified in the area of knowledge gain. As an example, Youth Worker Mobilities enhanced knowledge mostly in the areas of youth work and project management, while Structured Dialogue (currently called Youth Dialogue) activities enabled young people to gain more knowledge in areas connected to the public and political life.

Development of key competences through project participation experience of young people has been mapped using summative indexes, indicating summary results for several questionnaire items altogether. The highest-ranking competences perfected by the project participation included social and civic competences, communication competences (using both mother tongue and foreign languages), as well as sense of initiative. The area of attitudes shows similarly positive developments, with project participants declaring that areas such as cultural diversity, youth policy, or sense of Europeanness, are more important to them after than before the project participation. Project participation experience is vital to the young people also with regard to their future plans. A vast majority of project participants plan on engaging in activities abroad, be it profession-related or private travels. When it comes to further education, a vast majority of project participants plan on further developing their foreign language skills, on continuously making the best of non-formal learning opportunities, and also declare to possess a more in-depth understanding of their own educational and career needs. Values of the project participants have also been affected. Large percentages of project participants indicate positive changes in areas such as self-fulfilment, tolerance, solidarity, or freedom. Similarly, there are high percentages of project participants who show positive influence of the project participation experience on various areas of personal development, such as higher self-esteem, better dealing with new situations, development of tolerance, higher knowledge of oneself, or an increase in empathy.

Non-formal learning projects funded by Erasmus+ Youth in Action programme also enable the participants to acquire Youthpass certificate which records reflection of the participants themselves as well as the project leaders, on the competences enhanced during the particular project experience. Approximately two thirds of project participants acquired the Youthpass certificate in both monitored years. Reflection process leading to acquiring the Youthpass certificate is, moreover, also linked to more profound positive impacts in project participants. In other words, higher scores in key competence development were found in case of the participants who undertook the reflective activities as part of their project experience, in comparison to lower competence development scores in those participants who did not undergo the reflective exercises. Project participants themselves are aware of the advantages of the reflective sessions, as about 90% of them claimed that the reflective activities helped them to become more aware of their own developments. Only one fourth out of all Youthpass certificate owners used the certificate in real-life situation, such as in work or education-related application processes. This is an interesting finding, given that about 90% of those who used the Youthpass certificate in real-life scenarios believe that the certificate helped them to succeed in reaching their goals.

Recommendations for further implementation of projects for young people funded by the Erasmus+ Youth in Action programme, were compiled, based on the above-mentioned findings from the study:

- Support project participation of young people from small settlements, those with lower educational attainments, NEETs (those Not in Employment, Education, or Training), and also those with limited opportunities to travel abroad.
- Support project participants in sharing their project participation experience with their peers.
- Use multitude of motivational factors in promotion of the project participation among young people.
- Employ such project activities which explicitly deal with topics of the projects, set non-formal learning activities into wider contexts, and allow for a reflection of one's own experience.
- Strengthen digital youth work and utilize it to increase media literacy of the young people.
- Implement follow-up activities when the main phase of the project is over, in order to enhance and deepen the project experience in participants and support their further development.
- Include such reflective exercises into the projects that bring in a potential to support learning and personal-development processes in young people.

ÚVODEM

Mezinárodní šetření RAY (Research-based Analysis and Monitoring of the Erasmus+ Youth in Action Programme) je iniciativou stejnojmenné mezinárodní výzkumné sítě, která vznikla za účelem zkoumání dopadů evropského programu Mládež v akci¹ v roce 2008.

V současné době tato iniciativa pokračuje ve své činnosti pod záštitou navazujícího evropského programu Erasmus+ mládež², přičemž v roce 2020 byla tato výzkumná síť zastoupena 36 národními agenturami pro program Erasmus+ mládež ve 34 evropských zemích. Agenda výzkumné sítě RAY se rozrostla z oblasti zkoumání obecných vlivů mládežnických projektů na jejich účastníky a projektové vedoucí také do specifických oblastí, jakými jsou například aktivní občanství, rozvoj projektových vedoucích v oblasti práce s mládeží, nebo zkoumání dopadů nově zavedeného Evropského sboru solidarity³.

Česká republika⁴ je součástí iniciativy již od jejího vzniku a podílela se tak prostřednictvím Národní agentury pro programy Mládež v akci a Erasmus+ mládež a svého výzkumného partnera Ondřeje Bárty na vývoji a implementaci výzkumného šetření zaměřeného na dopady mládežnických projektů. Výzkum byl založen na extenzivním dotazníkovém zkoumání projektů finančně podpořených prostřednictvím programu Erasmus+ mládež. Série dotazníkových šetření se zaměřovala na účastníky a projektové vedoucí angažované ve výše zmíněných projektech a zkoumala jejich rozvoj v nejrůznějších oblastech. Dotazníkové průzkumy byly periodicky opakovány za účelem průběžného mapování trendů v oblasti rozvoje účastníků a projektových vedoucích a poskytují tak datovou základnu pro analýzu těchto vlivů od roku 2009 až do konce programu Mládež v akci v roce 2013⁵ a dále také po celou dobu trvání současného programu Erasmus+ mládež.

1/ Programové období 2007-2013.

2/ Programové období 2014-2020.

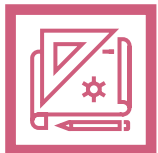
3/ Pro více informací navštivte www.researchyouth.net

4/ Nejprve v zastoupení národní agenturou pro program Mládež v akci (Česká národní agentura Mládež) do roku 2013 a posléze v zastoupení národní agenturou pro program Erasmus+ (Dům zahraniční spolupráce).

5/ Podrobný report za toto období je k dispozici pod názvem Projekty pro mládež výzkumnou optikou. Národní zpráva z šetření výzkumu RAY za období let 2010 až 2013. (Bárta, 2016)

Tato zpráva je tedy další ze série výzkumných analýz a poskytuje základní souhrnné informace o zjištěních z let 2015 a 2017 se zaměřením na účastníky projektů. V první části zprávy nastiňujeme detailněji metodologii již zmíněného dotazníkového šetření, abychom v dalších kapitolách prezentovali stěžejní poznatky vyplývající z provedených statistických analýz.

Data analyzovaná v této zprávě pro účely vzhledu do specifik projektů finančně podpořených na základě rozhodnutí Domu zahraniční spolupráce, jsou také součástí mezinárodních zpráv připravených výzkumným týmem sítě RAY a dostupných online (Bammer, Fennes, Karsten 2017a; Bammer, Fennes, Karsten 2017b; Böhler et al. 2020; Böhler et al. 2019).

1. METODOLOGICKÉ SHRNUTÍ

Základem šetření RAY je původní dotazník, vyvinutý mezi lety 2008 a 2009 výzkumnou sítí RAY a upravený v následujících letech tak, aby co nejlépe odrážel potřeby monitoringu programu Erasmus+ mládež. Tento dotazník se objevil ve dvou modifikacích pro účastníky a pro projektové vedoucí. Dotazník byl v obou verzích distribuovaný online. Ve verzi pro účastníky obsahoval, vyjma položek zaměřených na demografické charakteristiky respondentů, položky zaměřené na praktické aspekty účasti na projektu (například finanční náročnost apod.), položky zjišťující celkové hodnocení projektů a položky zaměřené na rozvoj účastníků (například za pomoci klíčových kompetencí definovaných v Evropském referenčním rámci)⁶.

Dotazník byl v rámci programu Erasmus+ mládež rozeslán jednou za dva roky ve dvou vlnách, které dovolily pokrýt celý rok probíhajících projektů. První sběr dat se uskutečnil na konci roku 2015 a na začátku roku 2016, aby tak byly pokryty projekty, které se uskutečnily (a uzavřely) v roce 2015. Druhý sběr dat se potom uskutečnil na konci roku 2017 a začátku roku 2018 a zahrnuje účastníky projektů realizovaných v roce 2017. Osloveni byli účastníci a projektové vedoucí v období dvou až deseti měsíců po skončení projektové aktivity. Tento časový odstup byl dodržován, aby se podařilo eliminovat případné silné emoce bezprostředně po ukončení projektů, a zároveň s ohledem na snadnou vybavitelnost projektové zkušenosti z paměti. Cílovou skupinu tedy představovali účastníci a projektové vedoucí aktivit financovaných v rámci programu Erasmus+ mládež, kteří již aktivitou prošli a měli dostatek času na vlastní reflexi. Tato zpráva se zaměřuje pouze na skupinu projektových účastníků, výsledky analýz skupiny projektových vedoucích budou prezentovány v samostatné výzkumné zprávě.

^{6/} Jedná se o soubor klíčových kompetencí nutných pro aktivní zapojení občanů Evropské unie do společnosti. (European Commission 2006).

Výzkumným vzorkem analyzovaným v rámci této výzkumné zprávy byli všichni čeští i zahraniční účastníci všech projektů financovaných z programu Erasmus+ mládež a schválených Domem zahraniční spolupráce (dále jen DZS) v roli české Národní agentury pro program Erasmus+⁷. Jednalo se tak o šetření téměř celé základní populace v daném roce, tedy téměř všech projektových účastníků a vedoucích. Celková návratnost dotazníků byla v případě České republiky poměrně vysoká, tj. více než 36% v roce 2015 a téměř 41% v roce 2017. Po vyčištění datových setů a odstranění neúplných či nespolehlivých dat činila návratnost stále více než 26% v roce 2015, respektive 30% v roce 2017.

V analyzovaném datovém setu bylo v roce 2015 celkem 1193 a v roce 2017 celkem 1286 analytických jednotek (vyplněných dotazníků) mapujících názory účastníků projektů finančně podpořených Erasmus+ mládež prostřednictvím české národní agentury DZS, jejichž projektové aktivity proběhly v letech 2015 a 2017.

^{7/} Výjimku tvořily pouze projekty, které byly evaluovány Evropskou komisí. Takové projekty nebyly z důvodu přetěžování respondentů do výzkumného šetření zařazeny.

2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY ÚČASTNÍKŮ PROJEKTŮ

V roce 2015 se 63 % účastníků označilo za ženy, 37 % za muže a 0,3 % indikovalo jiný gender, což je velmi podobný výsledek, jako v roce 2017, kdy se celkem 61 % účastníků označilo za ženy, 38 % účastníků za muže a 0,6 % účastníků vybralo jiný gender. Zhruba tedy v obou sledovaných letech vidíme mezi účastníky dvě třetiny žen a třetinu mužů s velmi malým podílem respondentů, kteří by využili možnost jiný gender⁸

Průměrný věk respondentů byl v roce 2015 zhruba 25 let, věkový medián potom 23 let, ve srovnání s průměrem 24 let a mediánem 22 let v roce 2017. Tento výsledek naznačuje mírné omlazení účastníků projektů Erasmus+ mládež. Věkový rozdíl mezi muži a ženami je v obou letech zanedbatelný. Tento věkový profil odpovídá cílové skupině programu Erasmus+ mládež, která je v rozmezí 13 až 30 let.

Největší podíl účastníků pocházel v obou letech z České republiky (zhruba 35 % v roce 2015 a asi 31 % v roce 2017), a Slovenska (zhruba 5 % respondentů v roce 2015 a asi 10 % v roce 2017), stabilními jsou také polští účastníci (zhruba 5 % v obou sledovaných letech). Zbytek respondentů se v jednotkách procent rozprostřel napříč dalšími 40 zeměmi v roce 2015 a napříč dalšími 43 státy v roce 2017.

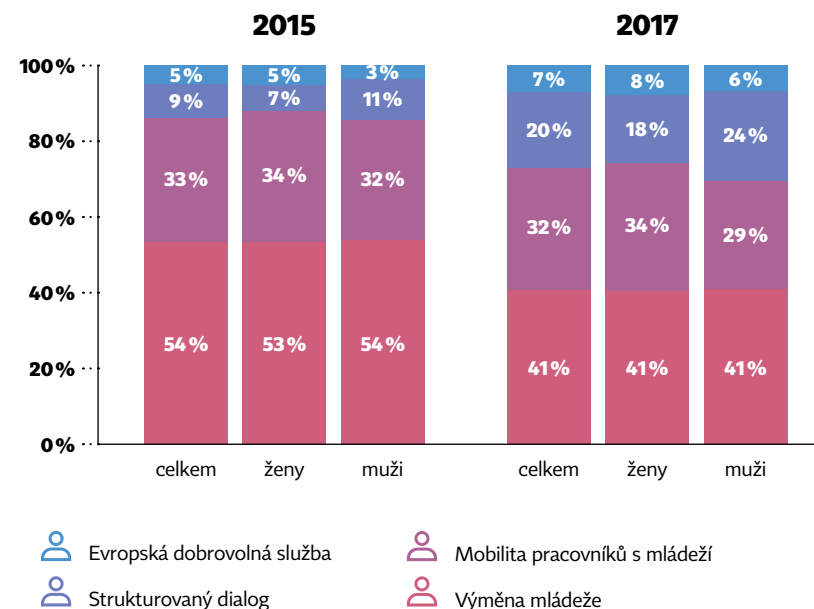
Mezi zeměmi, ve kterých se projekty konaly, jednoznačně převládá Česká republika (75 % respondentů v roce 2015 a 70 % v roce 2017) s druhým Německem (téměř 8 % respondentů v roce 2015 a téměř 5 % v roce 2017). V jednotkách procent vidíme v roce 2015 zastoupení také dalších 17 zemí a v roce 2017 dalších 21 států. Stejně jako v případě původu účastníků, i tento údaj může znamenat zapojování organizací z rozmanitější palety zemí, a tedy i navazování kontaktů mezi českými organizacemi a jejich protějšky z dříve nezapojených států. V obou případech ovšem může také jít o náhodnou anomálii a zda jde o trend musí být dále potvrzeno analýzami dat z let 2019 a 2021.

Hlavním jazykem, používaným v rámci projektů, kterých se účastnili naši respondenti byla angličtina (přes 80 % respondentů v roce 2015 a přes 73 % v roce 2017), čeština (zhruba 15 % respondentů v roce 2015 a asi 21 % respondentů v roce 2017) a slovenština (2 % respondentů v roce 2015 a 6 % respondentů v roce 2017). Respondenti také uvedli osm dalších jazyků v roce 2015 a 4 další jazyky v roce 2017, které byly používány jako hlavní prostředek komunikace v rámci absolvovaných projektů (ty ovšem v obou sledovaných letech nepřesahovaly desetiny procent respondentů). Navýšení účastníků ze sousedního Slovenska v roce 2017 může být důvodem pro snížení využívání angličtiny, a naopak zvýšení využívání češtiny a slovenštiny jako hlavních jazyků během projektu ve srovnání s rokem 2015.

^{8/} Vzhledem k nízkému počtu respondentů reprezentujících jiný gender je tato kategorie vyloučena z podrobnějších analýz, ve kterých by neposkytovala důvěryhodné výsledky.

Graf č. 1

Typy mobility v rámci Erasmus +mládež. Procentuální zastoupení respondentů celkem a dle genderových kategorií (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

 Evropská dobrovolná služba
  Mobilita pracovníků s mládeží
 Strukturovaný dialog
  Výměna mládeže

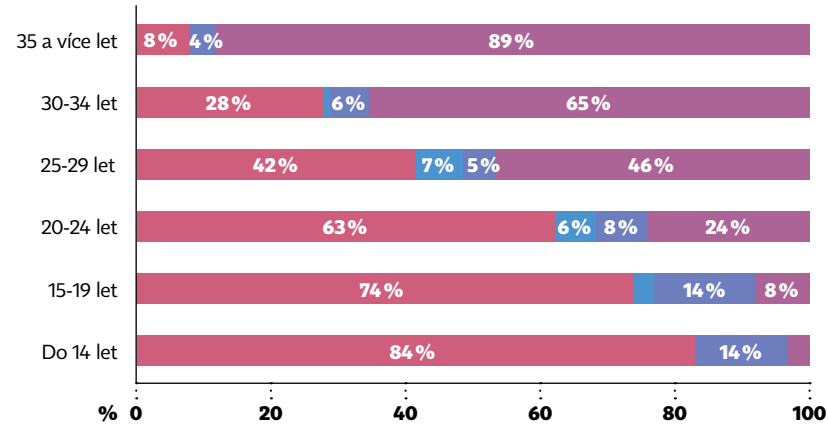
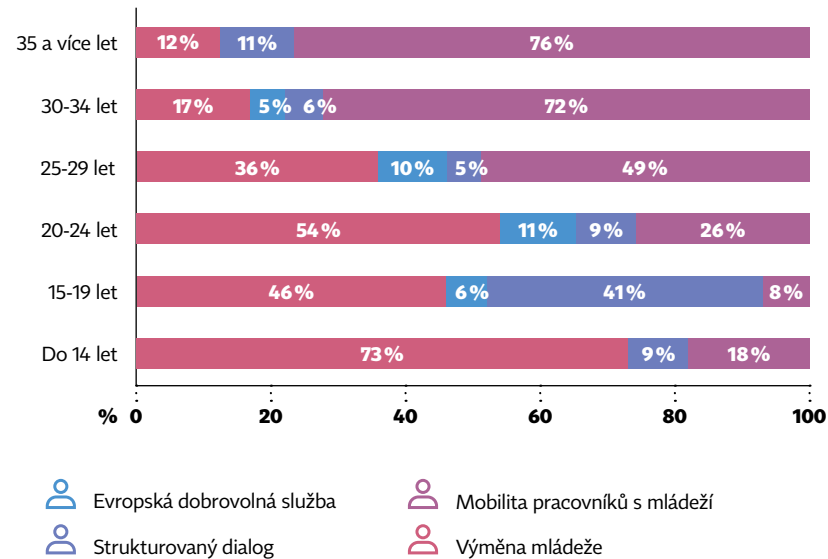
Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1133; N₂₀₁₇=1178).

Respondenti se v obou sledovaných letech účastnili převážně výměn mládeže (54 % v roce 2015 a 41 % v roce 2017) a projektů zaměřených na rozvoj pracovníků s mládeží (33 % v roce 2015 a 32 % v roce 2017). Zatímco v obou sledovaných letech tvořili účastníci Evropské dobrovolné služby menšinový podíl respondentů, jak souhrnně ukazuje graf 1 níže, změny vidíme v oblasti Strukturovaného dialogu⁹. V roce 2015 tvořili účastníci Strukturovaného dialogu méně než 10 % respondentů, zatímco v roce 2017 se jejich počet více než zdvojnásobil na 20 %. Stabilní genderové rozdíly vidíme také právě v rámci strukturovaného dialogu: podílelo se na něm 7 % žen a 10 % mužů v roce 2015, a 18 % žen a 24 % mužů v roce 2017. Muži se tedy účastnili aktivit Strukturovaného dialogu častěji než ženy.

^{9/} Od roku 2018 je tato aktivita známa pod názvem Dialog mládeže (v anglickém originále Youth Dialogue).

Graf č. 2

Typy mobility v rámci Erasmus+ mládež. Procentuální zastoupení respondentů dle věkových skupin (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

2015**2017**

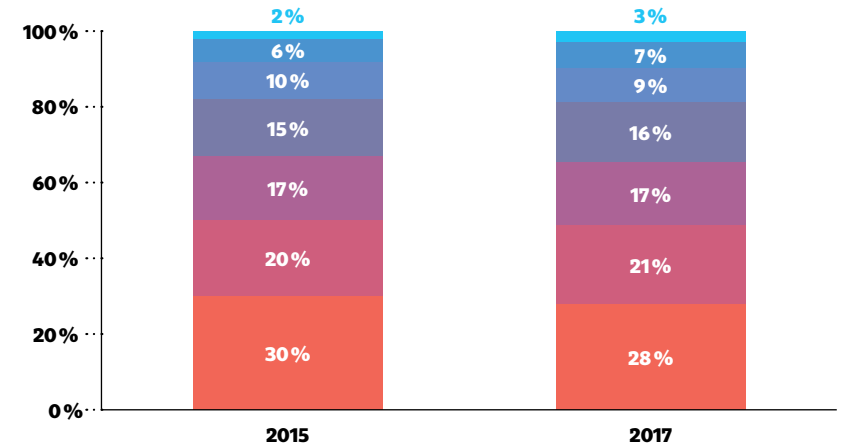
Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1138$; $N_{2017}=1189$).

Analýza věkových skupin v grafu 2 ukazuje, že výměny mládeže jsou v obou sledovaných letech nejčastěji navštěvovány mladšími věkovými skupinami, zatímco v případě mobility pracovníků s mládeží je obrázek přesně opačný. Vidíme, že také Strukturovaný dialog přitahoval v roce 2015 více mladších účastníků, zatímco v roce 2017 byla nejvíce zastoupena skupina 15 až 19letých.

Graf 3 ukazuje, že nejvíce respondentů pocházelo z velkých měst (dohromady přes 50 %), zatímco vesnické oblasti a menší sídla jsou zastoupena výrazně méně. Zajímavý je rozdíl mezi vesnickou oblastí poblíž velkého města a vesnickou oblastí, která je více než 45 minut cesty od většího města: propad počtu účastníků je zjevný se zvětšující se vzdáleností od větších měst. Grafy také ukazují, že geografické zastoupení účastníků projektů se napříč sledovanými lety neliší. Zajímavé také je, že ženy a muži jsou v těchto sídlech zastoupeni takřka shodně, celkové zastoupení viditelné v grafu 3 tak odpovídá velmi dobře také profilům mužů a žen, a to opět v obou sledovaných letech. Nejmenší sídla tedy byla v letech 2015 a 2017 v programu Erasmus+ mládež v České republice reprezentována méně než větší sídla, s dominantní rolí velkých měst jakožto bydliště velkého množství účastníků.

Graf 3

Velikost bydliště. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

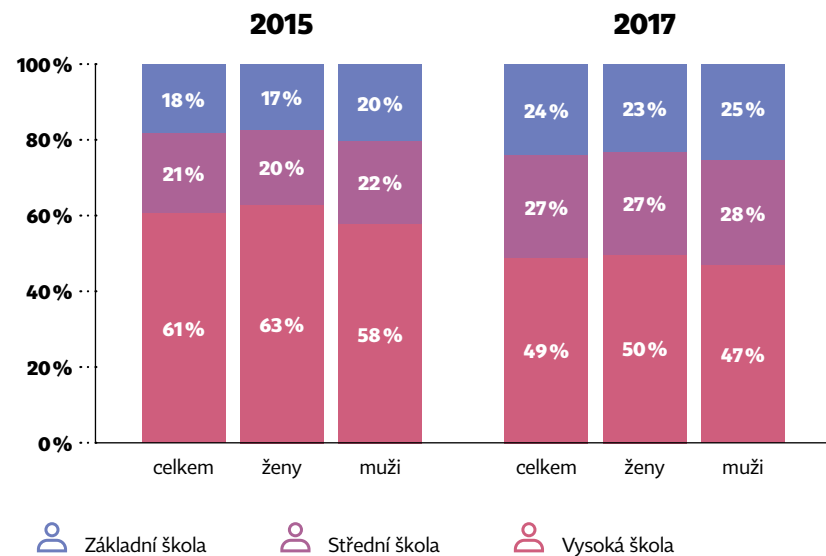

- Předměstská oblast
- Vesnice více než 45 minut cesty od většího města
- Vesnice poblíž většího města
- Středně velké město mezi 25 a 100 000 obyvatel
- Malé město 5 až 25 000 obyvatel
- Město mezi 100 a 500 000 obyvatel
- Velké město nad 500 000 obyvatel

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1078$; $N_{2017}=1286$).

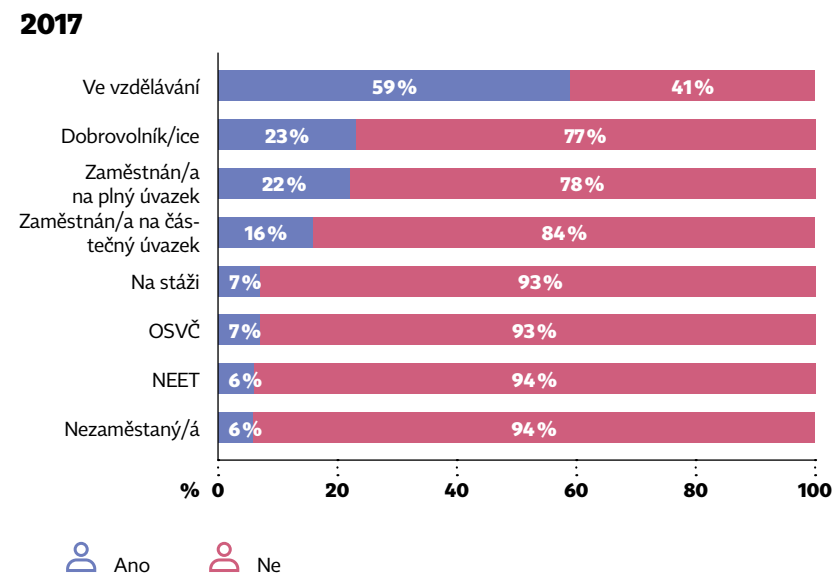
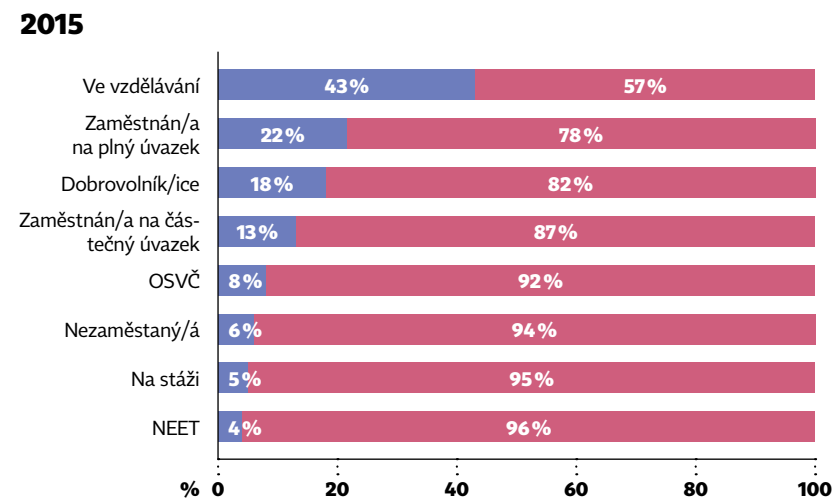
V oblasti vzdělání (graf 4 níže) dominují v obou sledovaných letech respondenti s univerzitním titulem, následovaní středoškoláky a také poměrně velkým procentem respondentů, kteří ukončili pouze základní školu. V roce 2017 nicméně vidíme pozitivní trend navyšování účastníků s pouze základním nebo středním vzděláním. Je nutné podotknout, že v obou letech se skupiny s nižším vzděláním výrazně překrývají se skupinami věkově nejmladších respondentů do 19 let. Naopak ve skupinách respondentů 20letých a starších vidíme v roce 2015 mezi 66 % a 91 % jedinců s vysokoškolským vzděláním, a v roce 2017 61 % až 88 % vysokoškolsky vzdělaných respondentů. I ve vyšších věkových skupinách tak vidíme nárůst projektových účastníků s nižším dosaženým vzděláním, což je v souladu s cíli Erasmus+ mládež. Tyto výsledky jsou v obou sledovaných letech stabilní také ve srovnání mužů a žen, kde nevidíme výraznějších rozdílů. Lze tedy konstatovat, že Erasmus+ mládež v obou sledovaných letech přitahoval vysoce vzdělanou skupinu účastníků. V roce 2017 nicméně vidíme pozitivní změnu ve smyslu nárůstu méně vzdělaných projektových účastníků, a to jak celkově, tak i napříč gendery.

Graf 4
Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1073; N₂₀₁₇=1096).

Graf 5:
Ekonomická aktivita respondentů v době 12 měsíců před konáním projektu. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1193; N₂₀₁₇=1118).

Jak ukazuje graf 5 výše, většina účastníků byla v obou letech před konáním projektu žáky či studenty. Vidíme také relativně velkou část účastníků, která již byla zaměstnaná (na plný úvazek 22% a na částečný úvazek okolo 15% respondentů v obou letech), a která se zabývala dobrovolnictvím (okolo 20% v obou sledovaných letech). V obou letech ovšem vidíme také velmi malé zastoupení účastníků nezaměstnaných, na stáži, nebo NEET¹⁰. V této oblasti jistě tkví potenciál pro zlepšení, vzhledem k cílům programu Erasmus+ mládež, mezi kterými je mimo jiné inkluze a podpora mladých lidí v těžkých životních situacích. Další analýzy ukazují, že skupina pracujících účastníků se do značné míry protíná se skupinou účastníků mobilní pracovníků s mládeží (mezi 50% a 60% v obou sledovaných letech), zatímco podíl pracujících účastníků výměn mládeže klesá z 34% v roce 2015 na 27% v roce 2017.

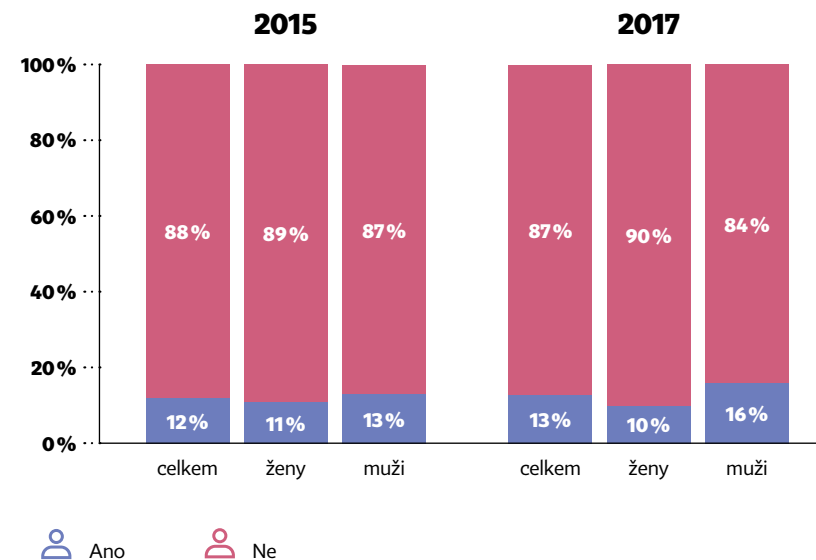
Graf 6 ukazuje, že Erasmus+ mládež v obou sledovaných letech nabídl účast více než 10% respondentů, kteří se označili za příslušníky jedné ze zkoumaných minorit: kulturní, etnické, náboženské, nebo jazykové. Tento podíl byl stabilní pro muže i ženy v roce 2015, zatímco v roce 2017 vidíme vychýlení směrem k mužským minoritním účastníkům. Nejvyšší zastoupení minorit vidíme v obou letech ve věkové skupině nejmladších účastníků (do 14 let včetně), jak ukazuje graf 7 níže.

Účastníci byli také tázáni na překážky, kterým čelí v každodenním životě ve vztahu k přístupu k nejrůznějším společenským segmentům, jako je například vzdělání či zaměstnání. Jak ukazuje graf 8 níže, nejvíce zmiňované překážky se v obou sledovaných letech váží k přístupu k zaměstnání a k mobilitě. V genderové perspektivě jsou tyto odpovědi konzistentní u všech překážek s výjimkou přístupu k zaměstnání, kde v roce 2017 pociťovalo překážku statisticky významně více žen (32%), než mužů (24%). Naopak věkové skupiny kopírují předpokládatelný trend, kdy mladší věkové skupiny uvádějí častěji přístup ke vzdělávání, zatímco starší přístup k zaměstnání. Překážky vztahované k mobilitě nebo aktivnímu občanství jsou napříč věkovými skupinami konzistentní.

^{10/} ONEET jsou mladí lidé, kteří nejsou v daném okamžiku v učení, ve vzdělávání, ani zaměstnání (z anglického Not in Education, Employment or Training). V tomto ohledu je nutné podotknout, že sběr dat prostřednictvím online dotazníku mohl mít vliv na menší zastoupení mladých lidí ze znevýhodněného prostředí ve výzkumném vzorku. Vyplnění online dotazníku s sebou nese implicitní podmínku přístupu k počítačovému vybavení a internetovému připojení, stejně jako podmínku dostatečné úrovně digitálních kompetencí. Mladí lidé ze znevýhodněného prostředí tak mohou díky nevyhovění jedné nebo několika implicitním podmínkám ve zvýšené míře absentovat v dotazníkových šetřeních realizovaných online.

Graf 6:

Příslušnost ke kulturní, etnické, náboženské, nebo jazykové minoritě. Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

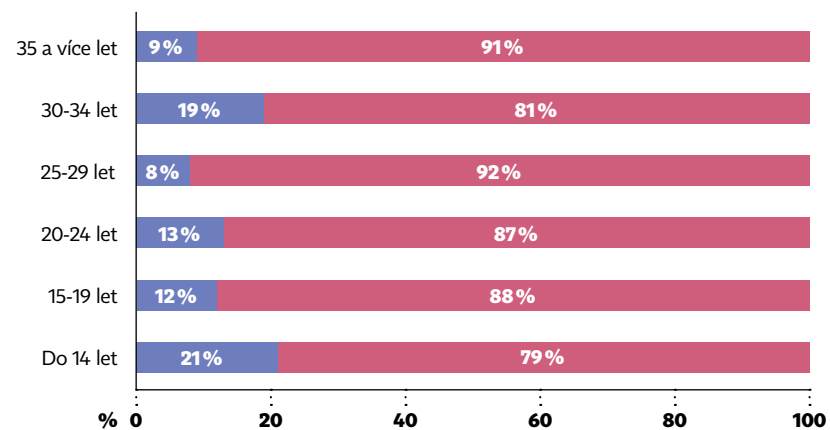
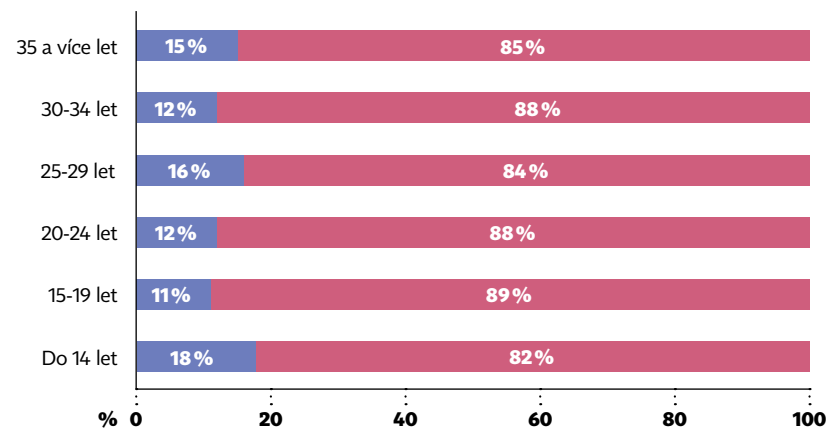

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1057; N₂₀₁₇=1083).

V případě mobility byli respondenti dotázáni také na jejich předchozí zkušenosti s cestováním do zahraničí, jak ukazuje graf 9 níže. Zhruba tři čtvrtiny respondentů byly již před účastí na projektu v zahraničí na dovolené, téměř polovina potom byla buď již v minulosti na projektu v rámci výměny mládeže nebo v zahraničí na školním výletě. Všechny ostatní možnosti jsou v jednotkách procent a mohou tedy být považovány za menšiny, a to včetně možnosti „nikdy jsem nebyl/a v zahraničí“, kterou zvolila pouze 4% respondentů. Meziročně vidíme celkový nárůst zahraniční zkušenosti respondentů ve všech sledovaných kategoriích. Tento trend může souviset s větším rozšířením příležitostí k výjezdům do zahraničí a zmenšováním potenciálních bariér (finančních, kulturních a jiných). Z hlediska věkových skupin vidíme trendy, které odpovídají životní situaci mladých lidí v daném věku: zatímco školní aktivity jsou více zastoupeny u mladších věkových skupin, vyšší věkové skupiny mají spíše tendenci vykazovat aktivitu v oblastech souvisejících s trhem práce. S ohledem na gender respondentů vidíme statisticky významně více zahraničních zkušeností u žen, a to v následujících případech v roce 2015: dovolená, jazykové kurzy, stáž a au-pair zkušenost. V roce 2017 vidíme tento trend pouze u au-pair zkušenosti, v ostatních ohledech jsou genderové skupiny vyrovnané.

Graf 7:

Příslušnost ke kulturní, etnické, náboženské, nebo jazykové minoritě.
 Procentuální zastoupení respondentů v rámci věkových skupin
 (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

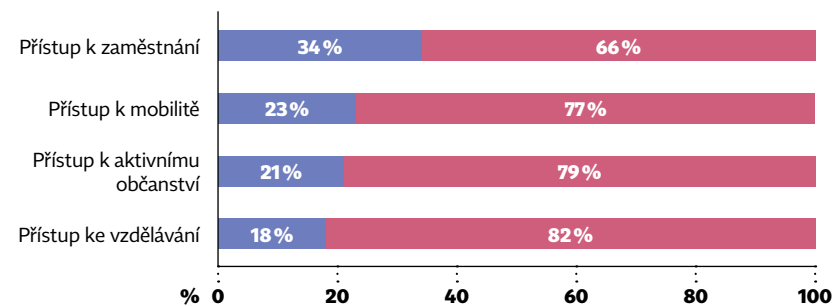
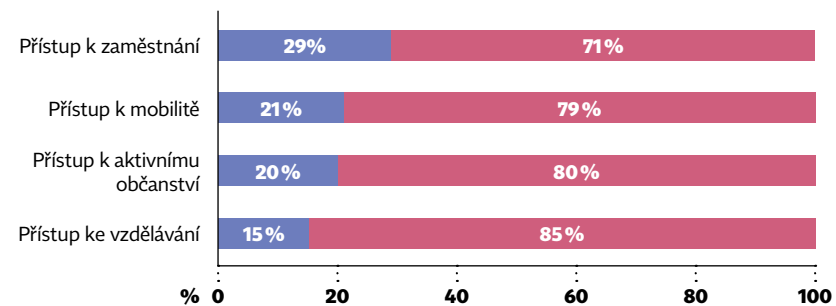
2015**2017**

Ano Ne

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1062$; $N_{2017}=1093$).

Graf 8:

Překážky v přístupu ke vzdělání, zaměstnání, aktivnímu občanství, nebo mobilitě.
 Procentuální zastoupení respondentů (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015
 a 2017.

2015**2017**

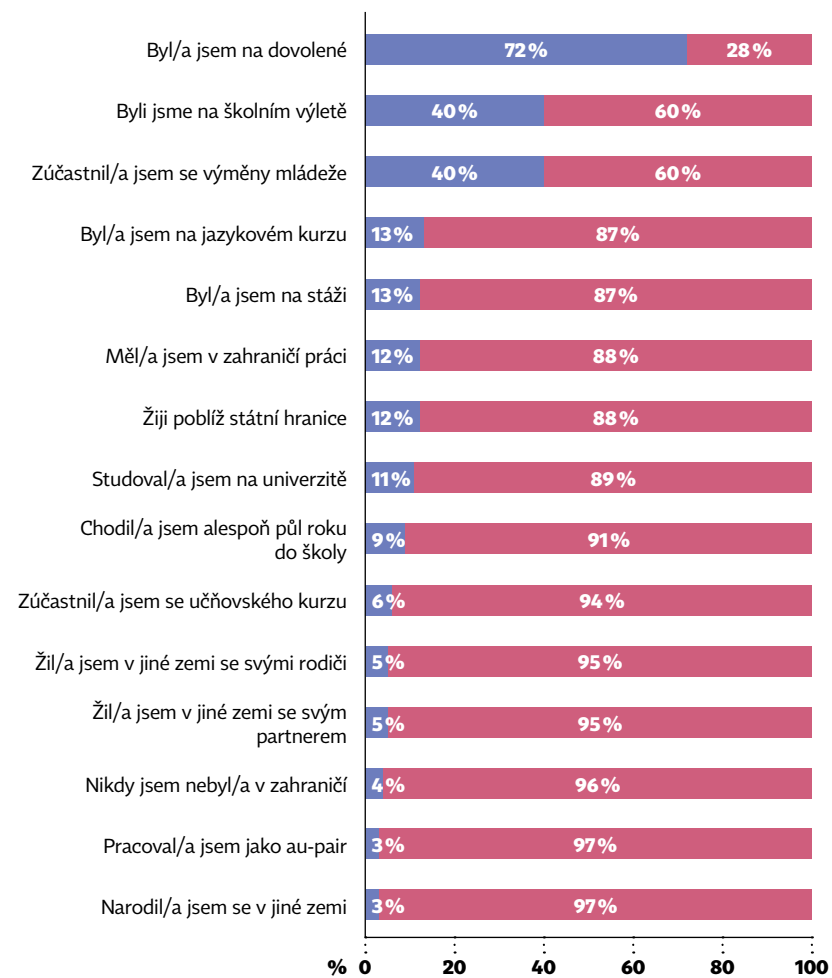
Ano Ne

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=952$; $N_{2017}=1114$).

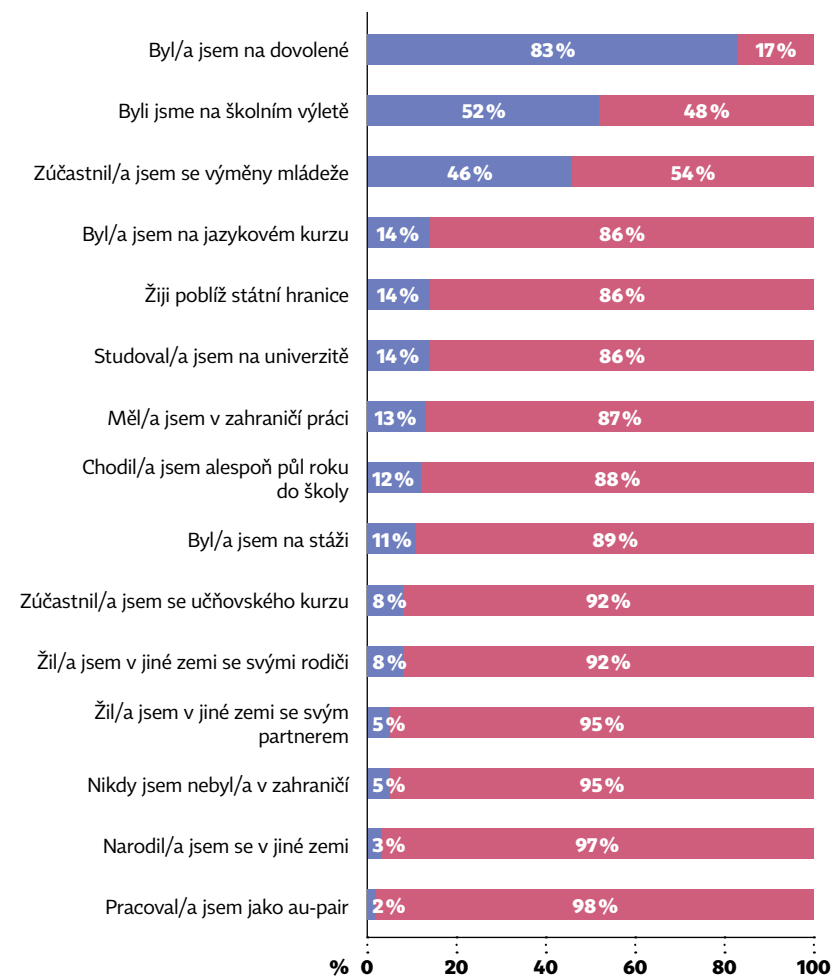

Graf 9:

Zkušenosti s cestováním do zahraničí před účastí na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.

2015

Ano Ne

2017

Ano Ne

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1193; N₂₀₁₇=1065).

3. HODNOCENÍ PROJEKTŮ Z POZICE ÚČASTNÍKŮ

Účastníci projektů byli požádáni o zhodnocení projektů v mnoha ohledech, níže tedy přinášíme výsledky analýz zaměřující se na subjektivní posouzení projektové zkušenosti samotnými účastníky. Nejprve byli účastníci tázáni na informační zdroje, ze kterých se dozvěděli o konání projektu. Jak ukazuje graf 10 níže, nejčastěji se účastníci dozvěděli o projektech od přátel nebo skrze mládežnickou organizaci – tedy organizaci založenou a spravovanou mladými lidmi pro mladé lidi. Informační zdroje oficiálních aktérů Erasmus+ mládež nemají na přímou účast mladých lidí výraznější vliv, což ovšem neznamená, že nejsou důležité pro informování právě například mládežnických organizací. Zajímavé výsledky poskytuje v tomto ohledu analýza věkových skupin. Zatímco pro starší generace jsou důležitými zdroji nejrůznější druhy organizací (mládežnické a jiné organizace, pracovní kolektiv, národní agentura, Eurodesk atp.), pro mladší účastníky jsou to naopak škola a přátelé. V roce 2017 bylo do dotazování zařazeno také SALTO-YOUTH, což je mezinárodní centrum pro podporu práce s mládeží. Jeho využívání spadá, v souladu s předchozím poznatkem, spíše do domény starších účastníků. Různé informační zdroje jsou také důležité pro různé typy projektů. Pro výměny mládeže jsou stěžejní informace získané skrze neformální skupiny mladých lidí a přátele. Informace o Evropské dobrovolné službě čerpali účastníci především z webových stránek Evropské komise a z médií (TV, noviny, rádio, internet). Projekty pracovníků s mládeží jsou podpořeny výrazně informacemi od SALTO-YOUTH, ale také informacemi sdílenými v pracovním kolektivu a informacemi poskytnutými národní agenturou pro Erasmus+ mládež. Školy a univerzity potom hrají důležitou informační roli v případě Strukturovaného dialogu (nyní Dialogu mládeže). V oblasti meziročních změn vidíme pouze posílení informačního vlivu škol a univerzit, jinak je stav meziročně stabilní.

Zajímavá je také motivace účastníků k absolvování projektů, jak ukazuje graf 11 níže. Vzhledem k poměrně vysokému procentuálnímu zastoupení u většiny položek vidíme, že motivace účastníků se skládají z mnoha komponent. Rozvoj mladých lidí v oblasti vědomostí, osobnostního rozvoje a poznání nových kultur dominují motivačním faktorům v obou sledovaných letech. Vidíme ovšem také stabilně vysoké zastoupení respondentů, pro které je motivací k účasti na projektu touha po zábavě a překonávání výzev. V oblasti motivace vidíme také několik zajímavých rozdílů mezi muži a ženami: zatímco muži statisticky častěji volili možnost „zábava“, ženy naopak statisticky častěji volily možnosti směřující k seberozvoji, jako jsou „překonat výzvu“, „profesně se rozvinout“, nebo „naučit se něco nového“. Analýza věkových skupin potom ukazuje, že starší generace (nad 30 let) statisticky častěji volí možnosti související s trhem práce, jako jsou „profesně se rozvinout“, nebo „připravit se na budoucnost“, případně „zájem o téma projektu“, zatímco mladší ročníky (15-19 let) výrazně preferují možnost „zábava“ a 20-24leté naopak velmi zájímá poznávání zahraničí

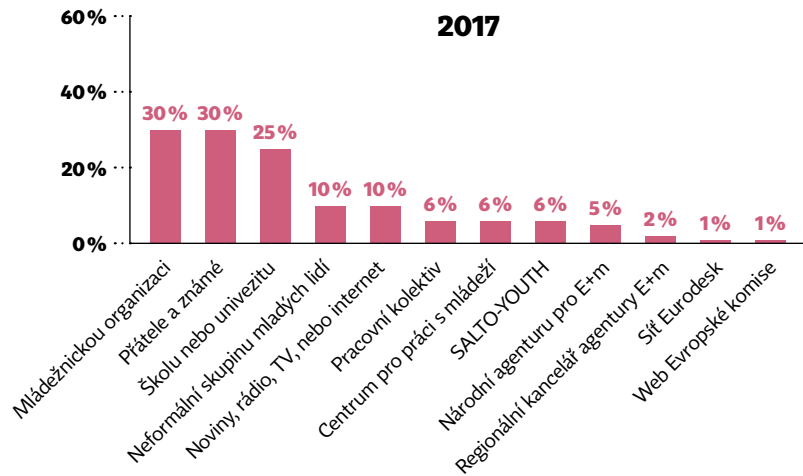
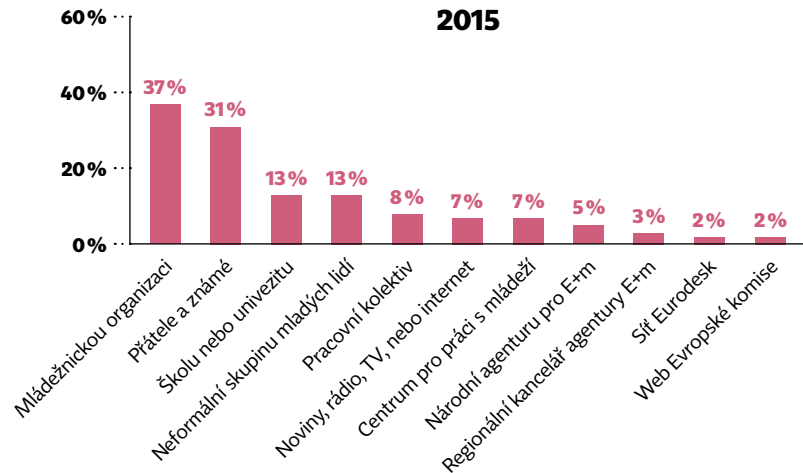
(možnosti jako jsou „poznat jinou zemi“, „rozvinout si jazykové dovednosti“, „potkat se s lidmi z jiných kultur“, nebo „zlepšit si znalosti o Evropě“). Je zřejmé, že různé typy projektů přitahují také účastníky s různorodou motivací (viz tabulka 1 níže), je ovšem také dobrou zprávou, že účastníci, kteří jsou vybráni k absolvování projektů (a následně vyplňují dotazníky, které jsou zdrojem dat těchto analýz) vykazují převládající motivační faktory, které jsou v souladu se specifiky jednotlivých typů projektů, a to v obou sledovaných letech, jak je vidět z meziročního srovnání.

První ze souboru otázek, který zjišťoval zkušenosti účastníků z projektů je zobrazen v grafu 12 níže a zaměřoval se na průběh samotného projektu. Více než 80% souhlas (tj. součet možností „naprosto souhlasím“ a „souhlasím“) se všemi položkami kromě položky poslední ukazuje, že účastníci považují projekty za vhodně implementované, a to v obou sledovaných letech. Povedená implementace se odráží v ochotě doporučit podobné projekty dalším lidem, ale také v ochotě opakovaně se účastnit dalších podobných projektů, stejně jako ve skutečnosti, že se respondenti cítili do projektu dobře začlenění a věří, že projekty přispěly k jejich osobnostnímu rozvoji. Skutečnost, že více než 50% účastníků by si rádo vyzkoušelo také organizaci podobného projektu, dále podporuje hypotézu, že si z projektů účastníci odnášejí pozitivní zkušenosti. Analýza průměrných hodnot neukazuje významné rozdíly mezi muži a ženami, a to ani v jednom ze sledovaných let.

Graf 10:

Informační zdroje týkající se absolvovaného projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

O projektu jsem se dověděl/a skrze:

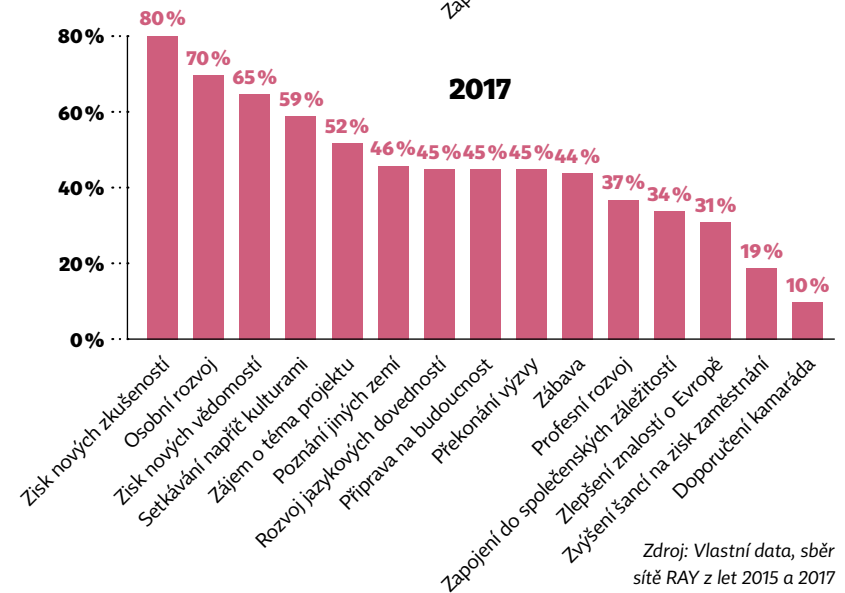
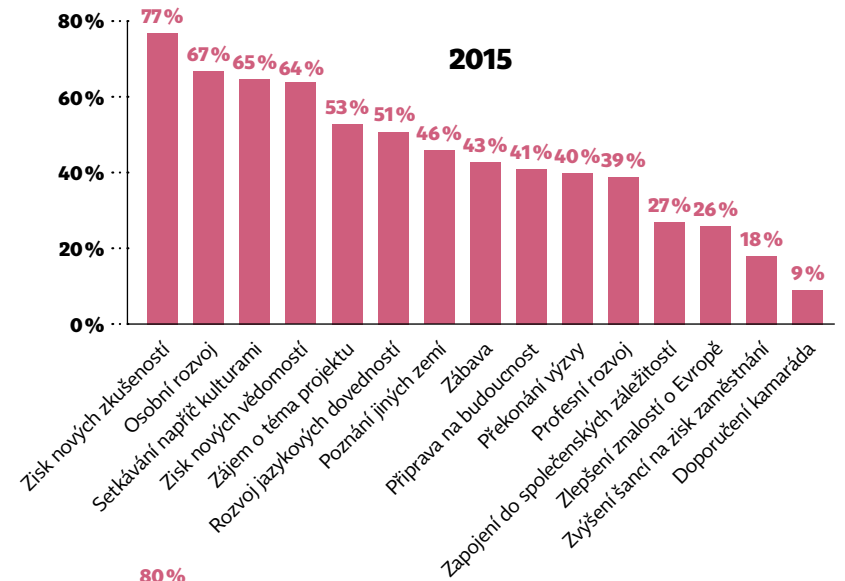

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017
($N_{2015}=1193$; $N_{2017}=1286$).

Graf 11:

Motivace k účasti na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Projektu jsem se zúčastnil/a z následujících důvodů:

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017
($N_{2015}=1193$; $N_{2017}=1286$).

Tabulka 1:

Motivace k účasti na projektu dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení motivačních kategorií na základě analýzy adjustovaných reziduí za roky 2015 a 2017.

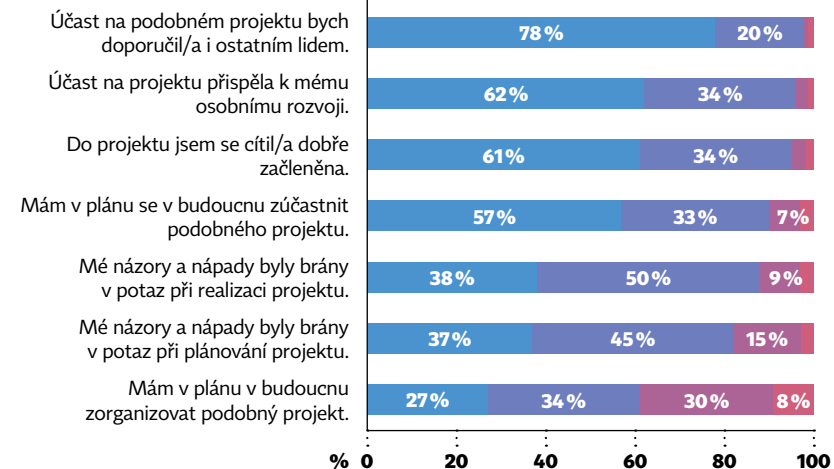
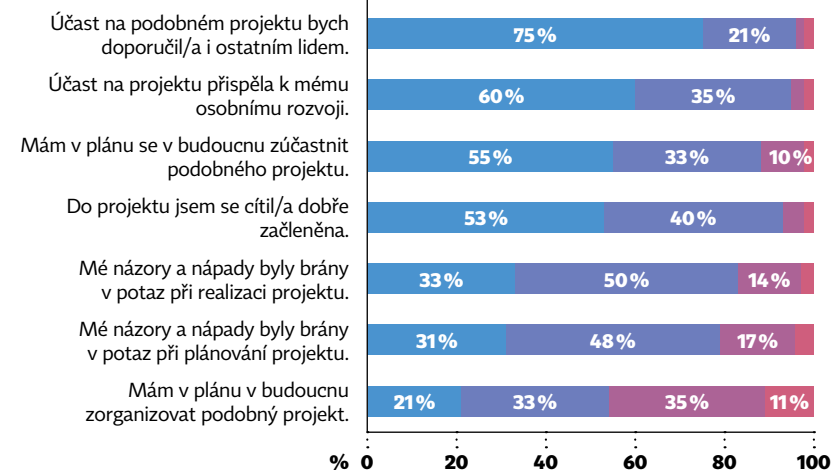
Typ projektu	Motivace v roce 2015	Motivace v roce 2017
Strukturovaný dialog	více se zapojit do sociálních a politických záležitostí	více se zapojit do sociálních a politických záležitostí
		zlepšit si znalosti o Evropě
Mobilita pracovníků s mládeží	profesně se rozvinout	profesně se rozvinout
	připravit se na budoucnost	připravit se na budoucnost
	zájem o téma projektu	zájem o téma projektu
Evropská dobrovolná služba	poznat jinou zemi	poznat jinou zemi
	překonat výzvu	překonat výzvu
	rozvinout si jazykové dovednosti	rozvinout si jazykové dovednosti
	osobnostně se rozvinout	
	zvýšit si šance na získání práce	zvýšit si šance na získání práce
		získat nové zkušenosti
Výměny mládeže	zábava	zábava
	rozvinout si jazykové dovednosti	rozvinout si jazykové dovednosti
	potkat se s lidmi z jiných kultur	potkat se s lidmi z jiných kultur
	poznat jinou zemi	poznat jinou zemi
	získat nové zkušenosti	získat nové zkušenosti
	zlepšit si znalosti o Evropě	
		překonat výzvu

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1193; N₂₀₁₇=1189).

Graf 12:

Hodnocení účasti na projektu. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla).

Dojake míry souhlasíte s následujícím tvrzením?

2015**2017**

Naprostou souhlasím

Souhlasím

Nesouhlasím

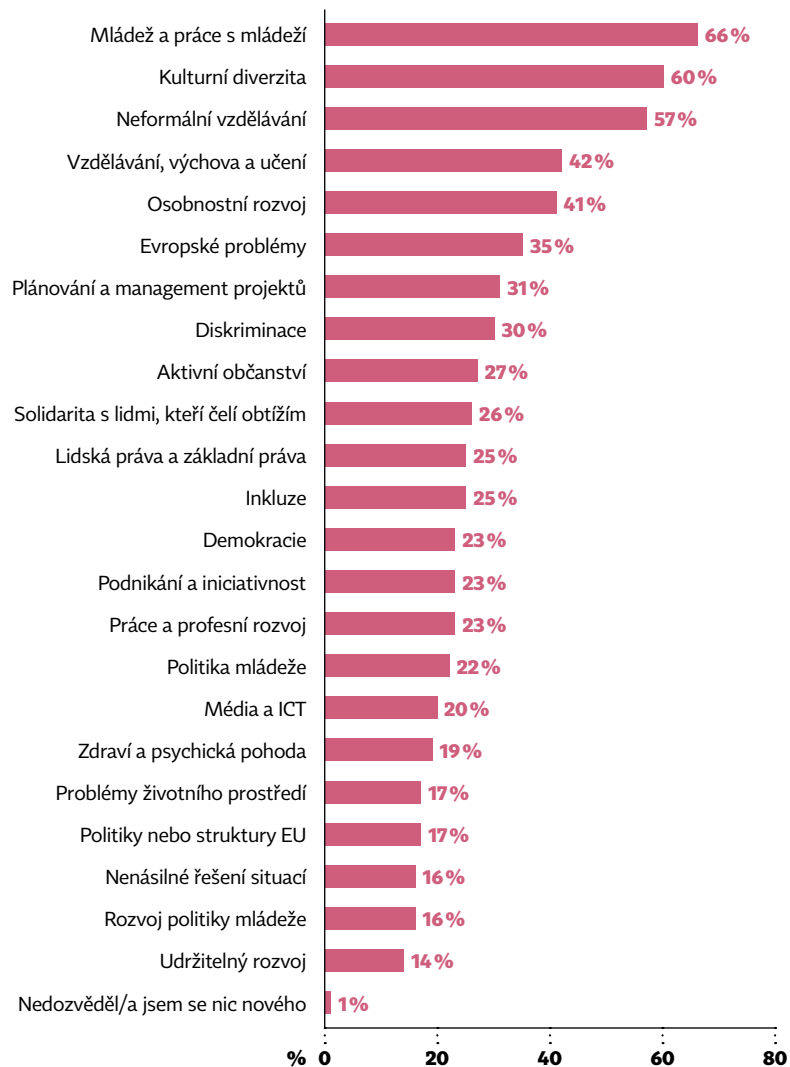
Naprostou nesouhlasím

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1193; N₂₀₁₇=1275).

Graf 13:

Rozvoj znalostí účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

V projektu jsem se dozvěděl/a něco nového o těchto tématech:

2015

V projektu jsem se dozvěděl/a něco nového o těchto tématech:

2017

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1193; N₂₀₁₇=1269).

Graf 13 výše ukazuje, do jaké míry samotní účastníci hodnotí přínos projektů v oblasti nových vědomostí. Opět vidíme poměrně široké rozpětí témat, o kterých naši respondenti tvrdí, že se v nich vědomostně rozvinuli, přičemž pouze 1% respondentů v obou letech uvedlo, že se „nedozvěděli nic nového“. Meziročně se ukazuje, že stabilními tématy jsou „kulturní diverzita“, „neformální vzdělávání“, „evropské problémy“ a „vzdělávání, výchova a učení“.

S výjimkou témat jako jsou „osobnostní rozvoj“ (v roce 2015), práce s mládeží a kulturní diverzita (v roce 2017), o kterých se více dozvěděly ženy, se ukazuje, že znalostně z projektů dle svých slov více profitovali muži, a to v těchto oblastech: zdraví a pohoda (v roce 2015); demokracie, nenásilné řešení situací, evropské problémy, národní politika mládeže, evropská politika mládeže a politika a struktury Evropské unie (v obou sledovaných letech). Tyto rozdíly mohou být částečně dány rozdílným vnímáním u mužů a žen (rozdílné priority vedou k rozdílným výsledkům učebního procesu), ale jsou pravděpodobně také ovlivněny strukturálním nastavením programu Erasmus+ mládež, vzhledem k rozdílným dopadům v oblasti rozvoje znalostí v různých typech projektů, jak ukazuje tabulka 2. Tyto rozdíly v rozvoji znalostí v závislosti na typu projektu opět, stejně jako v případě motivací účastníků, potvrzují specifickou projektové typů a také prokazují, že očekávání, které s sebou tyto projektové typy nesou, jsou v oblasti rozvoje znalostí naplněny. U projektů realizovaných v rámci Strukturovaného dialogu vidíme důraz na rozvoj znalostí spojených s politikou. Mobilita pracovníků s mládeží přináší svým účastníkům rozvoj znalostí v oblastech vzdělávání, projektové práce a práce s mládeží jako takové. Evropská dobrovolná služba je prominentní v oblasti inkluze, výměny mládeže se potom často zaměřují na oblasti jako je zdraví a pohoda, kulturní diverzita, nebo životní prostředí. Analýza věkových skupin ukazuje, že také různé generace si z projektů odnášejí různé informace, nejedná se ovšem o žádným způsobem systematické rozdíly, které by bylo možné interpretovat právě ve vztahu k věku – proto se zdá, že jsou dány spíše různými zastoupením věkových skupin na různých typech projektů.

Tabulka 2:

Rozvoj znalostí účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení vědomostních kategorií na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.

Typ projektu	Vědomostní kategorie v roce 2015	Vědomostní kategorie v roce 2017
Strukturovaný dialog	Politika a struktury Evropské unie	Politika a struktury Evropské unie
	Demokracie	Demokracie
	Lidská práva a základní práva	
	Evropské záležitosti	Evropské záležitosti
	Diskriminace	
		Aktivní občanství
	Politika mládeže	Národní politika mládeže Evropská politika mládeže Rozvoj politiky mládeže
Mobilita pracovníků s mládeží	Práce s mládeží	Práce s mládeží
	Plánování a management projektů	Plánování a management projektů
	Práce a profesní rozvoj	Práce a profesní rozvoj
	Neformální vzdělávání	Neformální vzdělávání
	Vzdělávání, výchova a učení	Vzdělávání, výchova a učení
	Rozvoj politiky mládeže	Rozvoj politiky mládeže
	Aktivní občanství	Aktivní občanství
	Osobnostní rozvoj	Osobnostní rozvoj
	Inkluze	Inkluze Solidarita
Evropská dobrovolná služba	Inkluze	Inkluze Kulturní diverzita Diskriminace Práce s mládeží Osobnostní rozvoj
Výměny mládeže	Zdraví a psychická pohoda	Zdraví a psychická pohoda
	Kulturní diverzita	Kulturní diverzita
	Problémy životního prostředí	Problémy životního prostředí

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1193$; $N_{2017}=1173$).

Další oblastí, ve které byli účastníci tázáni na rozvoj skrze účast na projektu, byly dovednosti. Dovednosti byly v dotazníku uskupeny volně v rámci klíčových kompetencí definovaných Evropskou komisí v roce 2006 (European Commission 2006), konkrétně se jednalo o tyto kompetence:

- komunikace v mateřském jazyce,
- komunikace v cizích jazycích,
- schopnost učit se,
- sociální a občanské dovednosti,
- smysl pro iniciativu a podnikavost,
- kulturní povědomí a vyjádření,
- mediální gramotnost.

Přehledně propojení kompetencí a položek, které tyto kompetence v dotazníku měřily, uvádí tabulka 3. Některé kompetence byly měřeny za pomoci jediné položky, zatímco u některých bylo použito položek několik. V těchto případech byl následně zkonstruován součtový index, který reprezentuje celkové skóre respondentů u dané kompetence, a to na společné 6ti bodové škále od 0 (nejnižší možná úroveň dané kompetence) do 5 (nejvyšší možná úroveň dané kompetence). Tabulka 3 uvádí také počty respondentů, jejichž odpovědi vstupovaly do těchto analýz (N) v obou sledovaných letech. Graf 14 níže uvádí odpovědi respondentů na jednotlivé položky před tvorbou indexů. Obecná míra souhlasu s výroky (tj. součtu odpovědí „naprosto souhlasím“ a „souhlasím“) je vysoká, mezi 62 % a 94 % v roce 2015 a mezi 52 % a 94 % v roce 2017.

Tabulka 3:

Přehled kompetencí, odpovídajících položek, a počet jednotek analýzy pro roky 2015 a 2017.

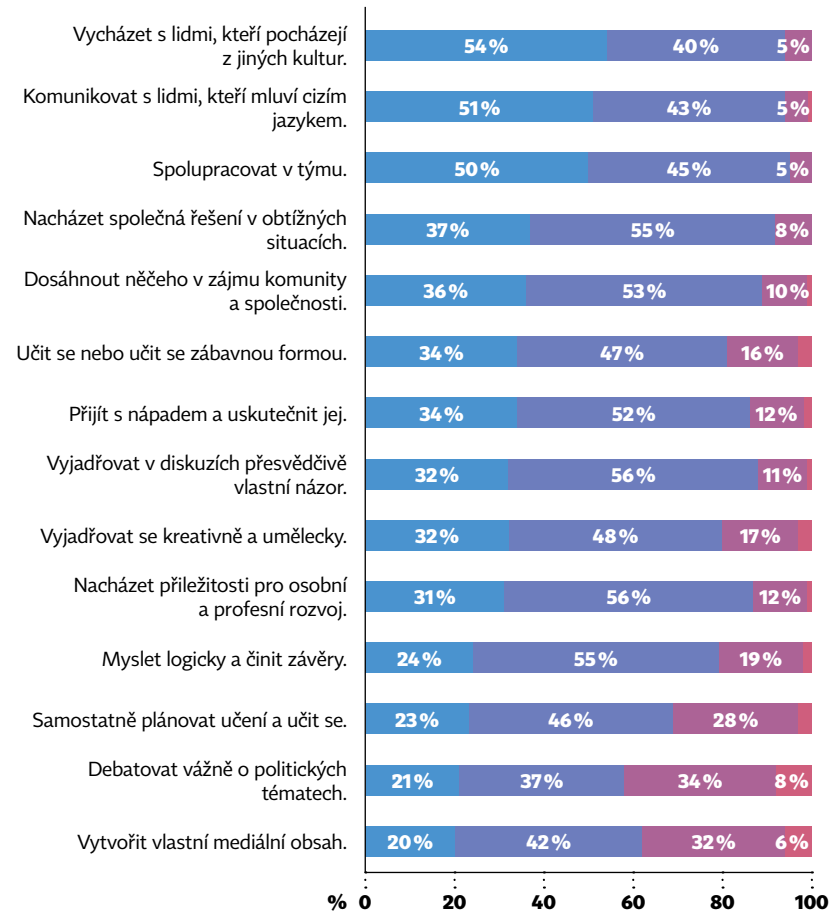
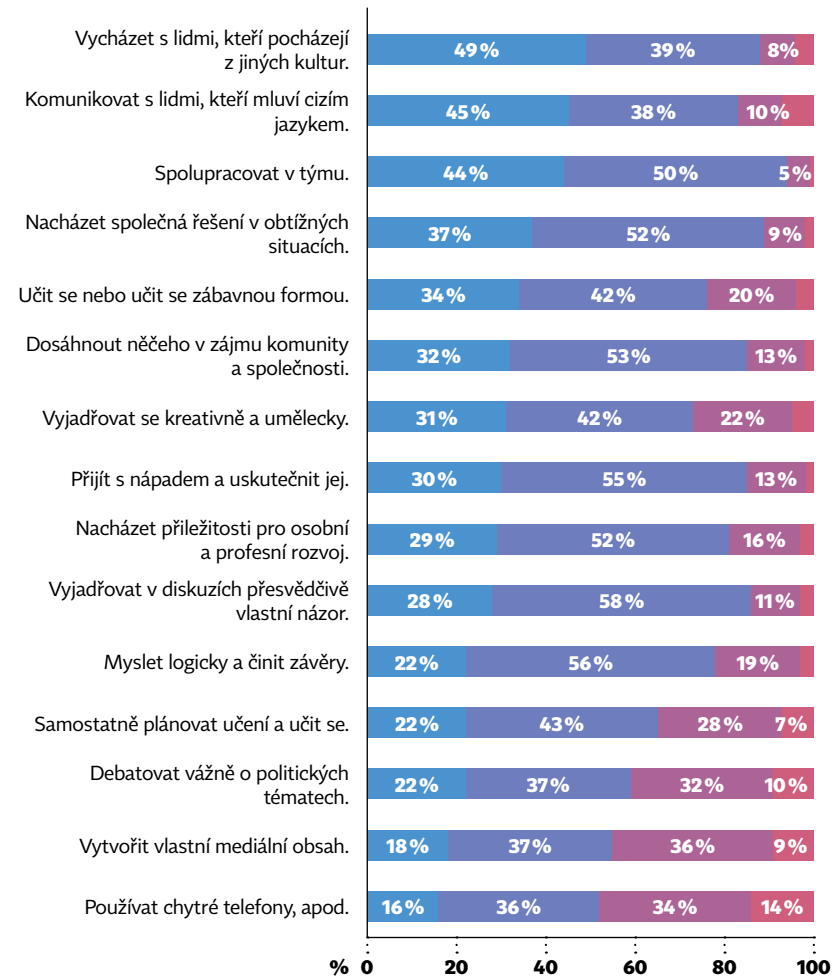
Kompetence	Indikátory	N ₂₀₁₅	N ₂₀₁₇
	Díky účasti v projektu jsem se naučil/a lépe ...		
Komunikace v mateřském jazyce	... přesvědčivě vyjádřit svůj názor v diskusích.	1188	1272
Komunikace v cizích jazycích	... komunikovat s lidmi, kteří mluví jiným jazykem.	1163	1231
	... logicky myslet a vyvozovat závěry.		
Schopnost učit se	... se učit a mít z učení větší radost.	1161	1226
	... si plánovat učení a učit se samostatně.		
Sociální a občanské schopnosti	... spolupracovat v týmu.	1144	1213
	... vycházet s lidmi, kteří mají jiné kulturní zázemí.		
	... vyjednávat o společném řešení v situaci, kdy existují různé názory na věc.		
	... dosahovat věcí, které jsou ve veřejném zájmu.		
	... vážně diskutovat o politických otázkách.		
Smysl pro iniciativu a podnikavost	... rozpoznávat příležitost i pro svoji osobní nebo profesní budoucnost.	1159	1229
	... rozvíjet dobré nápady a uvádět je do praxe.		
Kulturní povědomí a vyjádření	... se vyjadřovat kreativně nebo umělecky.	1166	1238
Mediální gramotnost	... samostatně vytvářet obsah do médií (tištěných, audiovizuálních, elektronických).	1181	1262

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017.

Graf 14:

Rozvoj dovedností účastníků. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Skrze svou účast na projektech jsem si zlepšil/a svou schopnost:

2015**2017**

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1163; N₂₀₁₇=1230).

eDalší analýzy ukazují, že neexistují statisticky významné rozdíly ve výsledcích u mužů a u žen, s výjimkou oblasti kulturního povědomí a vyjádření, kde v roce 2017 dosahovaly ženy statisticky významně vyšší průměrné hodnoty než muži. Jinými slovy, ženy v roce 2017 hodnotily dopady na svůj rozvoj v oblasti kulturního povědomí a vyjádření silněji, než muži (průměrná hodnota 3,55 pro ženy a 3,15 pro muže). U věkových skupin vidíme drobné rozdíly v případě komunikace v cizích jazycích (2017), kulturního povědomí a vyjádření (2017), schopnosti učit se (2015 a 2017) a smyslu pro iniciativu (2015 a 2017). Ve všech případech zjednodušeně řečeno platí, že čím starší jsou respondenti, tím větší přínos v těchto oblastech pociťují. Například u dovednosti se učit věková kategorie do 15-19 let vykazuje průměrnou hodnotu 3,12, zatímco věková kategorie 25-29 let má průměrnou hodnotu 3,48. V mnoha případech také vidíme právě rozdíl mezi věkovou skupinou 15 až 19letých a 25-29letých, přičemž mladší jmenovaná skupina skóruje nejnižší ze všech skupin, zatímco starší jmenovaná naopak nejvyšší.

Další analýzy odhalují také mírné rozdíly v odpovědích účastníků z různých typů projektů. Neoptimističtějšími, a tedy nejpozitivněji hodnotícími, účastníky jsou v roce 2015 respondenti z výměn mládeže (průměrné hodnoty okolo 3,7 ve všech případech kromě mediální gramotnosti), zatímco nejméně pozitivní výsledky vykazují účastníci Evropské dobrovolné služby (průměrně okolo 3,3 téměř u všech kompetencí). Zatímco účastníci výměn mládeže a projektů pro pracovníky s mládeží také v roce 2017 zůstávají nejpozitivnějšími v oblasti hodnocení získaných kompetencí, nejpesimističtějšími se v roce 2017 stali účastníci aktivit Strukturovaného dialogu, kteří skórovali nejnižší takřka ve všech sledovaných kompetencích.

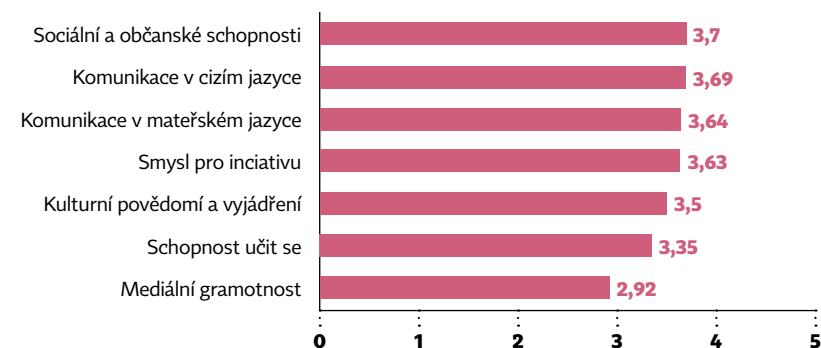
Účastníci projektů byli také tázáni na názory týkající se dopadů projektů v oblasti občanské společnosti, jak ukazuje graf 16. Respondenti byli požádáni, aby zhodnotili, do jaké míry pro ně platí dané výroky ve srovnání před projektem a po něm. Výsledky ukazují, že zhruba čtvrtina až dvě třetiny respondentů si myslí, že v některé z dotázaných oblastí došlo po projektu k pozitivnímu posunu, přičemž je nutné zdůraznit samotné znění otázky, které přímo navazuje tyto změny na dopady projektů jako takových. Nejvýraznější změny vidíme v obou sledovaných letech ve větším oceňování kulturní diverzity a snaze o podporu politiky mládeže, zatímco poměrně velké procento respondentů se také cítí po projektu více jako Evropan/ka. Všechny tyto

Graf 15:

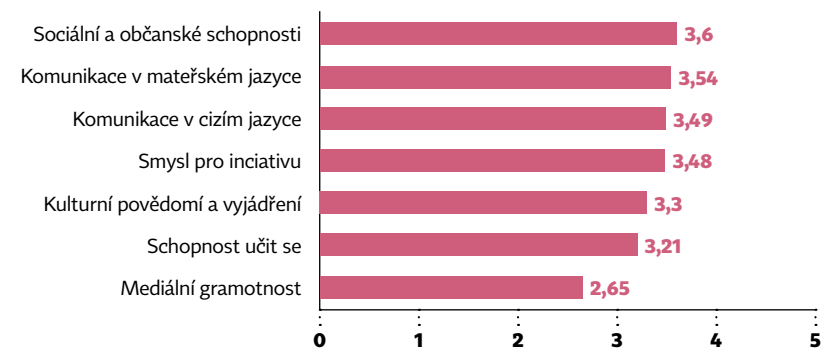
Rozvoj dovedností účastníků. Analýza indexů, průměrné hodnoty.

Rozvoj klíčových kompetencí

2015

2017

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1144; N₂₀₁₇=1213).

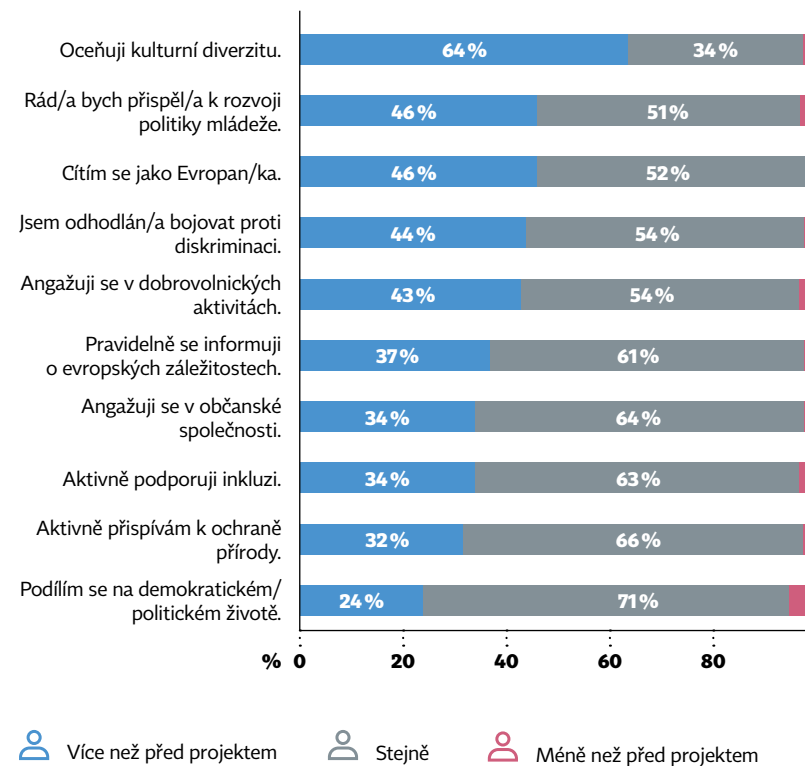
nejvýraznější změny jdou ruku v ruce s nastavením a cíli programu Erasmus+ mládež, který má podporovat jak kulturní diverzitu a její oceňování, tak také soudržnost a solidaritu v Evropě, a také oblast politiky mládeže. Výrazná je také téměř úplná absence negativních dopadů, kdy odpověď „méně než před projektem“ zvolily v obou letech jen jednotky respondentů. Muži i ženy v této sadě otázek odpovídali bez větších rozdílů s výjimkou položky „Podílím se na demokratickém/politickém životě“ v roce 2015, kdy muži častěji než ženy odpovídali, že jsou po projektu v tomto ohledu aktivnějšími, a položky „Oceňuji kulturní diverzitu“, u které v roce 2017 naopak ženy častěji než muži odpovídaly, že je to v jejich případě pravda více než před projektem. Naopak různé typy projektů měly opět na své účastníky různé dopady, jak ukazuje tabulka 4 níže. Výsledky těchto analýz naznačují, že sebehodnocení dopadů v oblasti občanské společnosti samotnými respondenty je v souladu s nastavením jednotlivých typů projektů: účastníci Strukturovaného dialogu vykazovali vyšší dopady v oblastech přímo spojených s politickým a občanským životem; účastníci výměn mládeže akcentovali mezinárodní rozměr občanské společnosti; a účastníci mobility pracovníků s mládeží zdůrazňovali aktivitu v oblasti politiky mládeže. Účastníci EDS se v tomto ohledu specificky neprofilovali. Meziroční rozdíly jednak potvrzují výše uvedené obecné závěry a jednak také poukazují na nutnost zasadit výsledky meziročních dotazníkových šetření se zaměřením konkrétních projektů realizovaných v daném roce. Tyto projekty se mění jednak v závislosti na meziročních prioritách programu Erasmus+ mládež, a jednak v závislosti na konkrétních kapacitách a prioritách pořádajících organizací.

Respondenti byli dále tázáni na jejich budoucí plány v návaznosti na právě absolvovaný projekt, jak ukazuje graf 17 níže. Zhruba 50-90% respondentů vyjádřilo v obou letech souhlas (tedy odpovědělo buď „Naprostou souhlasím“, nebo „Souhlasím“) s níže uvedenými položkami. Respondenti tak vyjadřují, že pro ně projektová zkušenost má přesah také do dalšího životního směřování: zůstávají v kontaktu s lidmi z cizích zemí, plánují další zahraniční výjezdy i společné aktivity s novými přáteli. Meziroční srovnání také naznačuje, že čtyři nejlépe hodnocené oblasti zůstávají mezi respondenty nejpopulárnější v obou sledovaných letech. V tomto případě nejsou výraznější rozdíly mezi ženami a muži v roce 2015, zatímco v roce 2017 statisticky

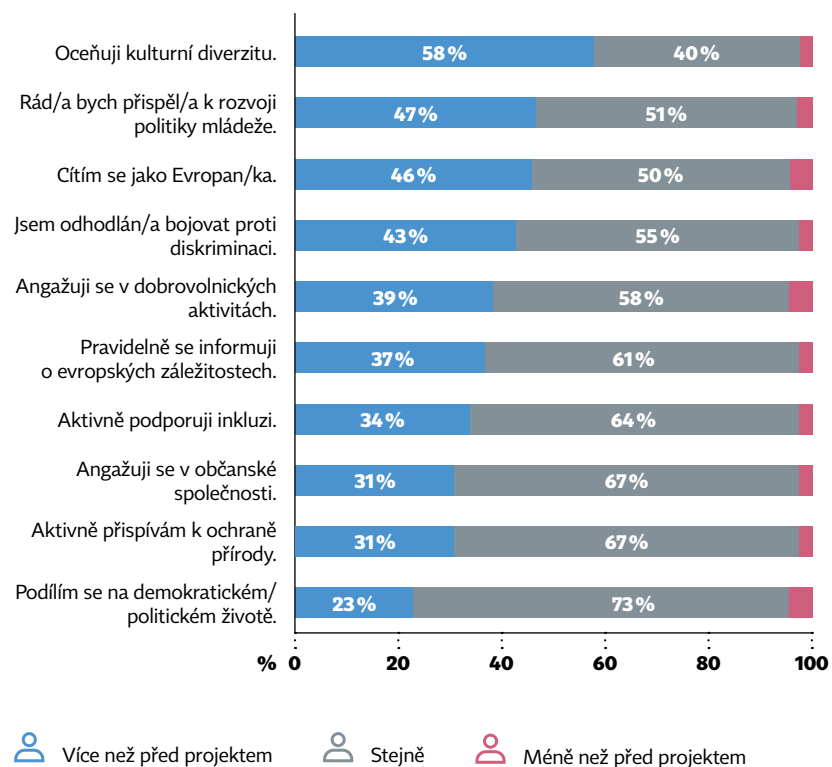
Graf 16:

Rozvoj účastníků v oblasti občanské společnosti. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017. V čem Vás projekt ovlivnil?

2015

2017

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1140; N₂₀₁₇=1192).

Tabulka 4:

Rozvoj účastníků v oblasti občanské společnosti dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí v kategorii „Více než před projektem“ na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.

Typ projektu	Dopady v roce 2015	Dopady v roce 2017
Strukturovaný dialog	Podílím se na demokratickém/politickém životě.	Podílím se na demokratickém/politickém životě.
	Angažuji se v občanské společnosti.	
	Pravidelně se informuji o současných evropských záležitostech.	
Mobilita pracovníků s mládeží	Rád/a bych přispěl/a k rozvoji politiky mládeže.	Rád/a bych přispěl/a k rozvoji politiky mládeže.
		Aktivně podporuji inkluzi.
Výměny mládeže	Oceňuji kulturní diverzitu.	Oceňuji kulturní diverzitu.
	Cítím se jako Evropan/ka.	
	Aktivně přispívám k ochraně přírody.	Aktivně přispívám k ochraně přírody.
		Jsem odhodlán/a bojovat proti diskriminaci.
		Angažuji se v dobrovolnických aktivitách.

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1090; N₂₀₁₇=1192).

významně více žen odpovídalo pozitivně v oblasti dalšího cestování („Jsem nyní lépe schopna cestovat sama po cizích zemích.“ a „Mám v plánu jet do zahraničí za účelem studia, práce, stáže, nebo abych tam žila.“).

Dále vidíme rozdíly mezi jednotlivými typy projektů. Schopnost cestování po cizích zemích a touha dále cestovat je dle respondentů nejlépe rozvíjena prostřednictvím výměn mládeže a EDS projektů, nejméně potom pomocí projektů Strukturovaného dialogu. Navazování kontaktů se zahraničními účastníky je silnější u EDS, výměn mládeže a mobilit pracovníků s mládeží než u Strukturovaného dialogu, naopak plánování společných aktivit v budoucnu je výrazně více zastoupeno u účastníků mobilit pracovníků s mládeží než u účastníků ostatních aktivit. Tyto výsledky odpovídají koncepci těchto typů projektů: zatímco výměny mládeže a EDS jsou projekty, při kterých se jednotlivec přesune do cizí země, Strukturovaný dialog obnáší projekty národní, při kterých cestování do cizích zemí je spíše výjimečné. Všechny tyto výsledky, ač očekávané, potvrzují souhru implementace projektů a jejich strukturálního nastavení.

Hlubší analýzy ukazují silnou pozitivní souvislost mezi rozvojem schopnosti cestovat po cizích zemích a plánováním dalšího zahraničního výjezdu. Jinými slovy, ti respondenti, kteří hodnotí svou schopnost samostatného cestování pozitivněji, jsou také více nakloněni k plánování dalších zahraničních výjezdů. Stejně tak nacházíme pozitivní souvislost mezi navázanými vztahy a úmyslem si tyto vztahy udržet i do budoucna, a to včetně plánování společných aktivit: respondenti, kteří jsou po projektu stále v kontaktu s lidmi z cizích zemí, mají také v plánu tento kontakt udržet a plánovat společné aktivity. Také respondenti, kteří tvrdí, že si v rámci projektu vytvořili kontakty užitečné v zapojení do sociálních a politických záležitostí, proklamují úmysl si tyto kontakty udržet a plánovat v budoucnu společné projekty. Tito respondenti mají také častěji v úmyslu stát se členy politických či sociálních hnutí, asociací nebo organizací. Všechny tyto vazby ukazují na komplexitu a kumulativnost, s jakými projekty na účastníky dopadají. Dopady jsou tedy různorodé, ale zpravidla se vzájemně pozitivně podporují.

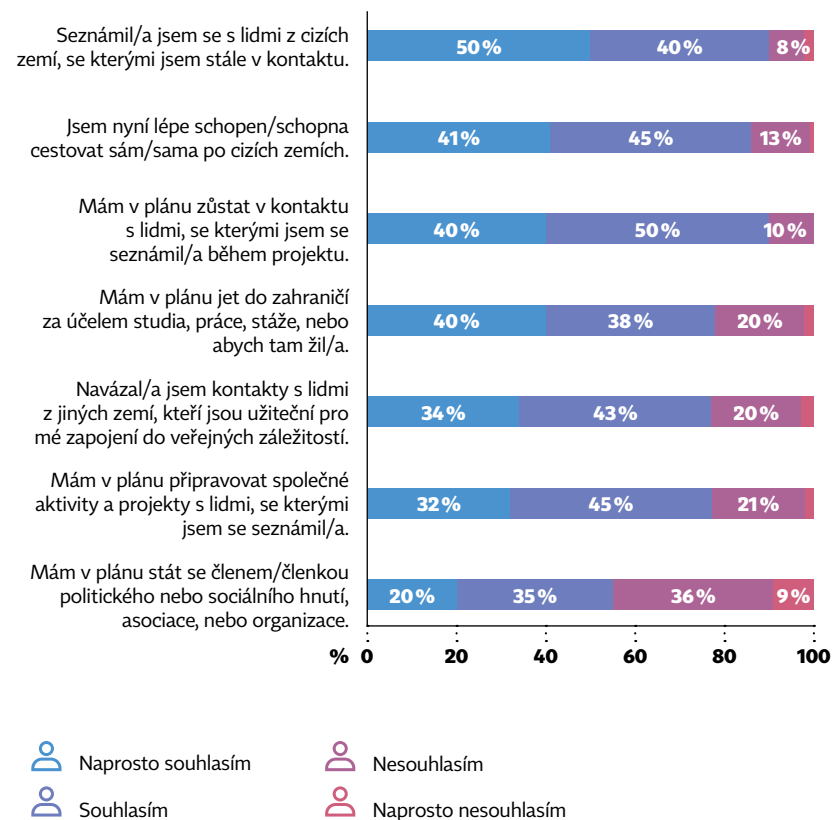
Účastníci byli také tázáni na dopad projektové zkušenosti na oblast plánování jejich dalšího vzdělávacího a karierního růstu, jak ukazuje graf 18. Míra souhlasu (tedy součet možností „Naprostou souhlasím“ a „Souhlasím“) se pohybuje mezi zhruba dvěma třetinami a 90% u všech položek v obou zkoumaných letech. Respondenti tedy vesměs považují projektovou zkušenost v kontextu jejich profesní dráhy za užitečnou. Nejdůležitějšími dopady jsou podle našich respondentů v tomto ohledu uvědomění si důležitosti jazykového vzdělávání, neformálního vzdělávání, a také konkrétních oblastí, ve kterých se jednotliví účastníci mohou a chtějí dále vzdělávat, tedy sebereflexe stávající úrovně rozvoje jedince. Všechny tyto položky spolu také

Graf 17:

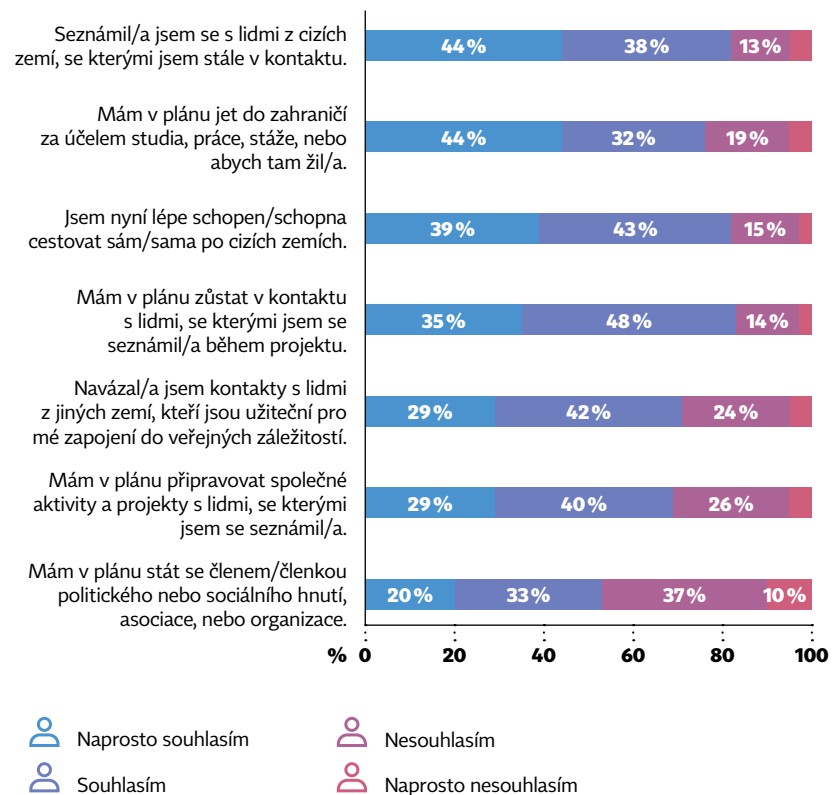
Rozvoj budoucích plánů účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.

V návaznosti na absolvovaný projekt, do jaké míry souhlasíte s následujícími tvrzeními?

2015

Naprostou souhlasím   Nesouhlasím
 Souhlasím   Naprostou nesouhlasím

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1124; N₂₀₁₇=1166).

poměrně silně pozitivně souvisí, což opět ukazuje na komplexní dopady projektové zkušenosti na účastníky v oblasti plánování dalšího vzdělávání a kariéry. Další analýzy ukazují, že v tomto ohledu neexistují významné rozdíly mezi muži a ženami v roce 2015, zatímco v roce 2017 vidíme statisticky významně více žen, které jsou si vědomy kompetencí pro další rozvoj, a také žen, které mají v plánu rozvíjet své cizojazyčné dovednosti.

Nacházíme také rozdílné dopady na účastníky v různých typech projektů, jak ukazuje tabulka 5. Vidíme vyšší zastoupení dopadů zaměřených explicitně na kariéru u projektů pro pracovníky s mládeží a vyšší zastoupení dopadů v oblasti cizojazyčných dovedností v případě výměn mládeže. Oba tyto výsledky jsou po-

chopitelné vzhledem k zaměření obou typů projektů: mezinárodní setkání mladých lidí z různých kultur na straně jedné, a vzdělávací aktivity pro pracovníky s mládeží na straně druhé.

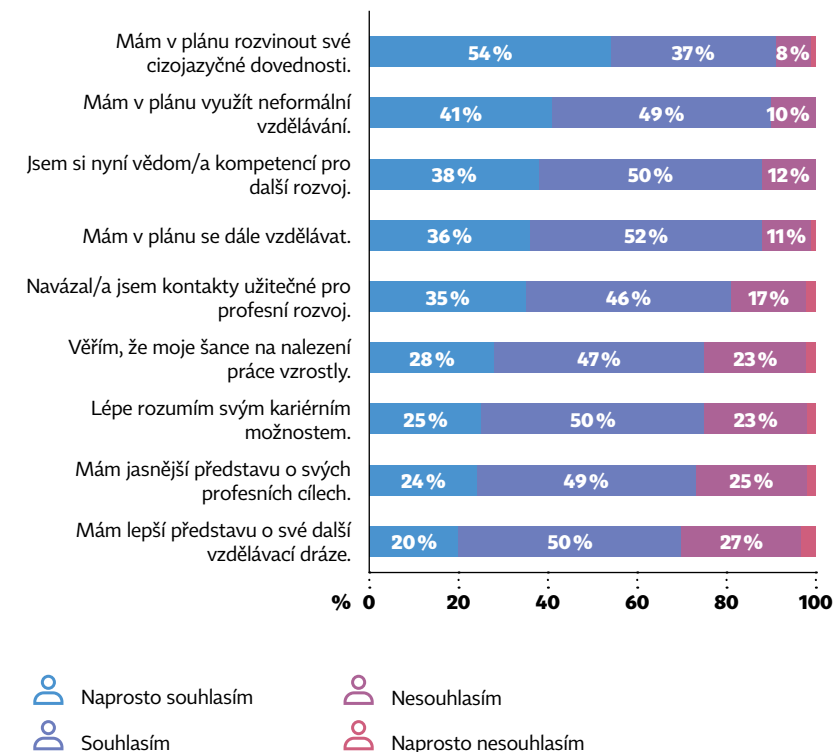
Vliv projektů na hodnotové orientace účastníků byl zkoumán pomocí sebehodnotících škál, jak je zobrazeno v grafu 19. Dle všeho účastníci v obou letech věřili,

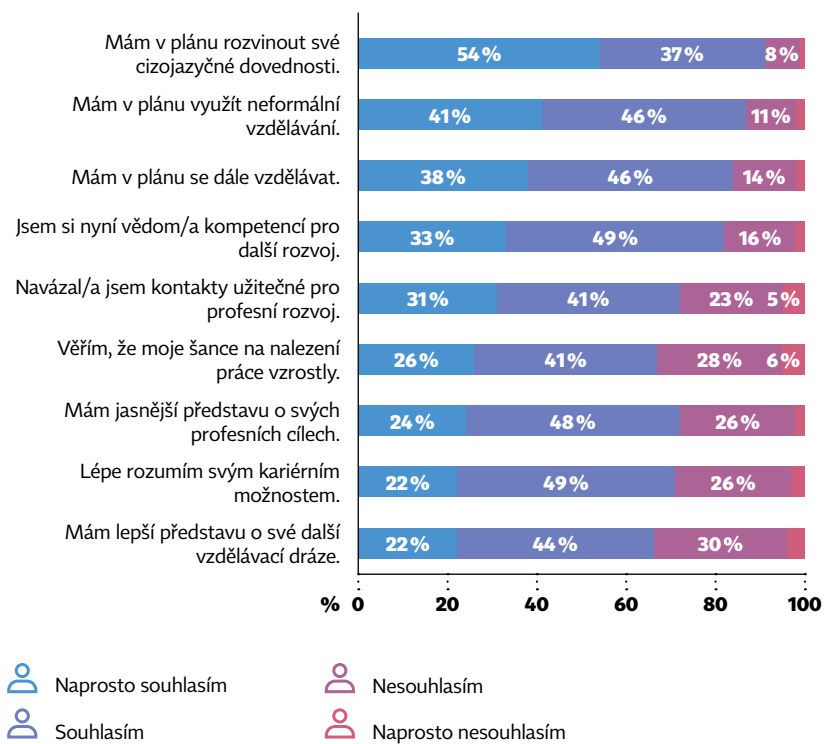
Graf 18:

Rozvoj kariéry účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhloeno na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Měla na vás účast v projektu nějaké další dopady?

2015

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1074$; $N_{2017}=1140$).

že jejich hodnoty byly projektovou zkušeností ovlivněny, a to směrem k demokratickým a na lidských právech založeným hodnotám. Jen minimum respondentů se v obou sledovaných letech vyjádřilo, že účast na projektu naopak způsobila příklon k méně demokratickým hodnotám. Tyto výsledky byly v roce 2015 nezávislé na genderu respondenta, zatímco v roce 2017 vidíme systematické rozdíly mezi muži a ženami. Ženy v roce 2017 v mnoha případech statisticky významně méně odpovídaly, že jsou pro ně daná témata „Méně důležitá, než před projektem“ a zároveň statisticky

Tabulka 5:

Rozvoj kariéry účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí v kategorii „Naprosto souhlasím“ na základě analýzy adjustovaných reziduí v letech 2015 a 2017.

Typ projektu	Dopady v roce 2015	Dopady v roce 2017
Mobilita pracovníků s mládeží	Mám v plánu se dále vzdělávat.	
	Mám v plánu využít neformální vzdělávání.	Mám v plánu využít neformální vzdělávání.
	Navázal/a jsem kontakty s lidmi v cizích zemích, které jsou užitečné pro můj profesní rozvoj.	Navázal/a jsem kontakty s lidmi v cizích zemích, které jsou užitečné pro můj profesní rozvoj.
Výměny mládeže	Mám v plánu rozvinout si své cizojazyčné dovednosti.	Mám v plánu rozvinout si své cizojazyčné dovednosti.

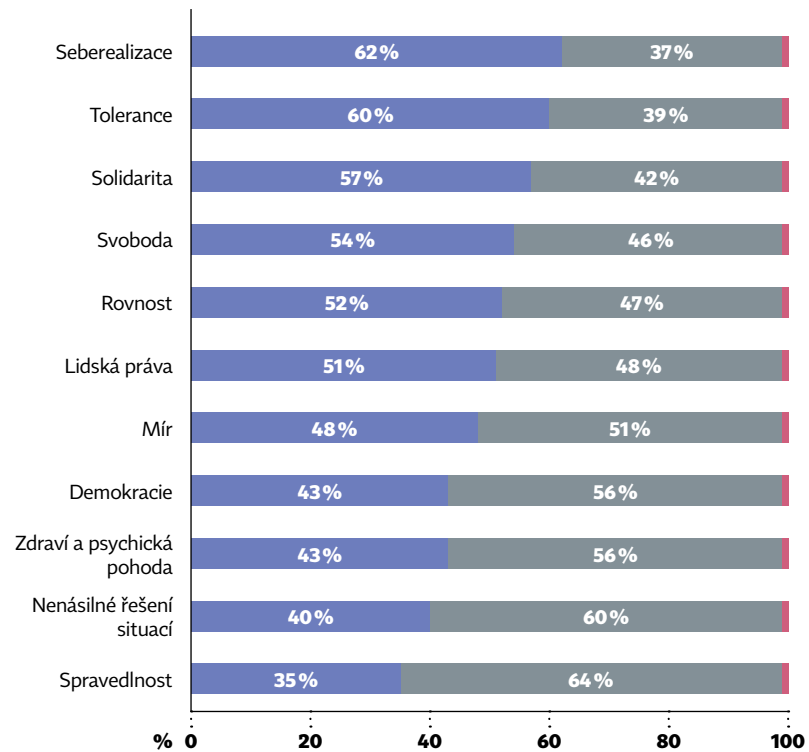
Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2016 ($N=1193$).

významně častěji odpovídaly, že jsou pro ně témata „Důležitější, než před projektem“. Jsou tedy obecně pozitivnější v hodnocení dopadů projektů na své hodnotové orientace než muži v tomto roce. Věkové skupiny hrají v tomto ohledu také roli, a to v obou sledovaných letech. Obecně vidíme větší dopad na sebehodnocení rozvoje hodnotové orientace účastníků u mladších věkových skupin, a výrazně pozitivnějších výsledků v tomto ohledu vykazují 20-29 letí účastníci, kteří systematicky skórují pozitivněji než jejich kolegové z jiných věkových skupin. Není překvapením, že věková skupina 30letých a starších naopak téměř u všech položek vykazuje výrazně větší zastoupení odpovědí „Stále stejně důležitá“, než je tomu u ostatních skupin. Vidíme také pozitivnější hodnocení téměř všech položek u účastníků výměn mládeže v obou sledovaných letech, zatímco u účastníků mobilit pracovníků s mládeží (v roce 2015) a účastníků aktivit Strukturovaného dialogu (v roce 2017) vidíme opět statisticky častější výskyt odpovědí „Stále stejně důležitá“.

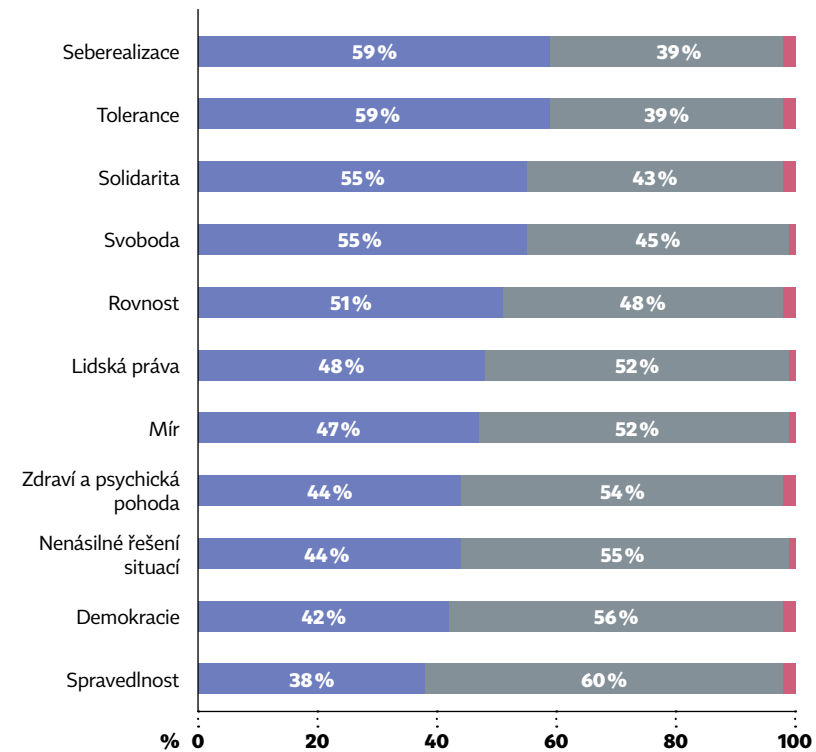
Další oblastí, která byla u účastníků zkoumána, byl osobnostní rozvoj, reprezentovaný položkami v grafu 20 níže. Velká většina respondentů v obou sledovaných letech věří, že v oblasti osobnostního rozvoje došlo prostřednictvím účasti na projektu k pozitivním změnám. Třetina účastníků ovšem také v obou sledovaných letech přiznává dojem, že na ně participace v projektu neměla žádný vliv. Vidíme pouze minimální rozdíly mezi muži a ženami, a to s ohledem na hodnocení sebevědomí v roce 2015 a s ohledem na celkové hodnocení v roce 2017. Muži se v roce 2015 hodnotí pozitivněji než ženy v oblasti rozvoje sebevědomí. Ženy také v roce 2017 statisticky významně méně často uvádějí, že na ně účast na projektu neměla žádný vliv (26% žen ve srovnání s 34 %

Graf 19:

Rozvoj hodnotové orientace účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017. V důsledku mé účasti na projektu jsou pro mne následující témata nyní:

2015

Důležitější
 Stejně důležitá
 Méně důležitá

2017

Důležitější
 Stejně důležitá
 Méně důležitá

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1074; N₂₀₁₇=1109).

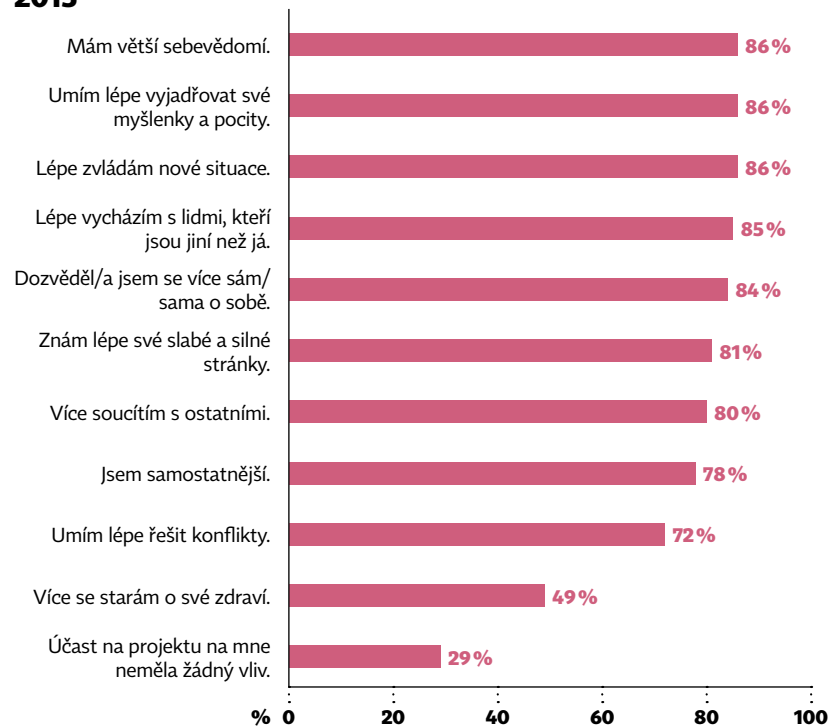
mužů). Různé věkové skupiny vykazují v roce 2015 různé preference v hodnocení těchto položek, nicméně jejich rozložení neukazuje na žádný systematický vliv, ale spíše na náhodné výkyvy. Naopak v roce 2017 vidíme systematické hodnocení u 15 až 19letých, kteří jsou statisticky významně méně entuziastičtí a skórují o zhruba 10% níže než jejich protějšky z jiných věkových skupin. Například v oblasti poznávání vlastních slabín vidíme zhruba 85% až 90% souhlas u ostatních věkových skupin, ale 15 až 19letí souhlasí v 75% případů. Vidíme také rozdílný důraz na hodnocení jednotlivých položek u účastníků různých typů projektů, jak ukazuje tabulka 6 níže. Zajímavé je, že v tomto

Graf 20:

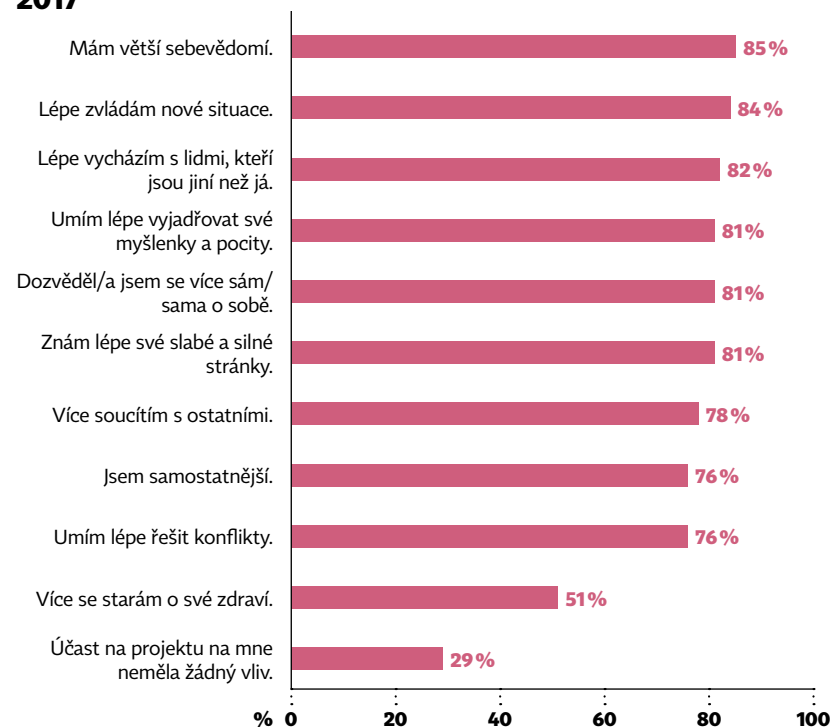
Osobnostní rozvoj účastníků. Sebehodnocení respondentů, procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhlo na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Po účasti na projektu mám pocit, že:

2015

2017

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 ($N_{2015}=1074$; $N_{2017}=1090$).

případě vidíme také meziroční změny, zatímco podobné předchozí analýzy spíše vykazovaly koherentní výsledky napříč sledovanými lety. Nejkoherentnějšími jsou účastníci výměn mládeže, kteří statisticky významně více hodnotí některé položky v obou letech a v roce 2017 přidávají další. Všechny ostatní typy projektů vykazují meziročně výrazné rozdíly a je třeba tento trend dále sledovat v následujících letech, než bude možné poukázat na možné důvody těchto rozdílů. Velmi zajímavá je potom situace účastníků aktivit Strukturovaného dialogu, kteří statisticky významně častěji tvrdili, že na ně účast na projektu neměla žádný vliv. Tento výsledek není úplně překvapivým, uvědomíme-li si podrobnosti tohoto konkrétního formátu aktivit pro mladé lidi: jedná se často o jednorázové a jednodenní aktivity bez účasti mladých lidí ze zahraničí. Tyto aktivity tak ve srovnání s jinými, dlouhodobějšími, projekty s mezinárodním přesahem, mohou

Tabulka 6:

Osobnostní rozvoj účastníků dle typu projektu. Statisticky významně častější zastoupení odpovědí na základě analýzy adjustovaných reziduí.

Typ projektu	Hodnocení v roce 2015	Hodnocení v roce 2017
Mobilita pracovníků s mládeží	Jsem samostatnější.	
	Více se starám o své zdraví.	
	Lépe zvládám nové situace.	
		Mám větší sebevědomí.
		Lépe vycházím s lidmi, kteří jsou jiní než já.
		Umím lépe řešit konflikty.
		Dozvěděl/a jsem se více sám/ sama o sobě.
		Znám lépe své slabé a silné stránky.
	Více soucítím s ostatními.	
Výměny mládeže	Lépe vycházím s lidmi, kteří jsou jiní než já.	Lépe vycházím s lidmi, kteří jsou jiní než já.
	Jsem samostatnější.	Jsem samostatnější.
	Více se starám o své zdraví.	Více se starám o své zdraví.
	Více soucítím s ostatními.	Více soucítím s ostatními.
	Lépe zvládám nové situace.	
	Dozvěděl/a jsem se více sám/ sama o sobě.	
Evropská dobrovolná služba		Více se starám o své zdraví.
		Jsem samostatnější.
		Lépe zvládám nové situace.
		Dozvěděl/a jsem se více sám/ sama o sobě.
Strukturovaný dialog		Účast na projektu na mne neměla žádný vliv.

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N=1090-1099).

pro účastníky představovat pouze krátkou epizodu, ke které se těžko hledají dopady v dalším životním směřování.

Účastníci projektů byli také tázáni na certifikát Youthpass v souvislosti s absolvovanými projekty. Graf 21 níže ukazuje, že 92% účastníků obdrželo certifikát Youthpass právě v projektu, kterého se týkala dotazníkové šetření. Byť vidíme na první pohled snížení podílu účastníků, kteří obdrželi certifikát Youthpass, jedná se ve skutečnosti pouze o důsledek změny metodologie dotazování. Zatímco v roce 2015 byla před touto položkou ještě položka tázající se obecně na vlastnictví certifikátu Youthpass, v roce 2017 byla tato položka vynechána. Původní otázku na vlastnictví certifikátu Youthpass přitom v roce 2015 zodpovědělo kladně 70% respondentů, tedy podobný podíl jako v roce 2017.

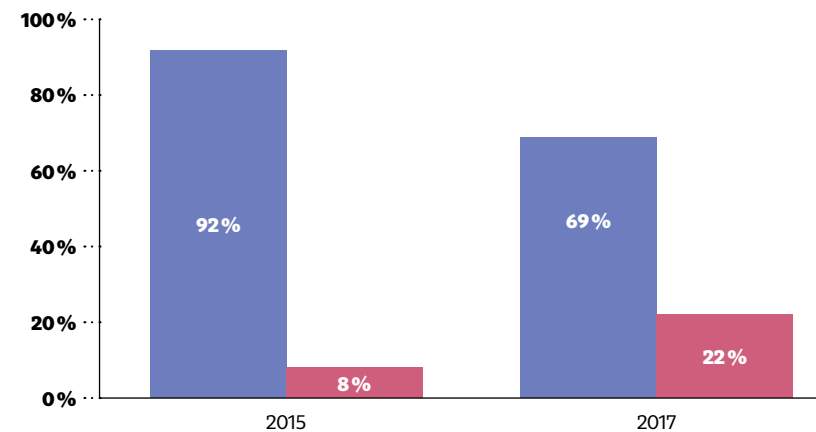
Graf 22 ukazuje, že 70% až 80% respondentů absolvovalo v obou sledovaných letech v rámci získávání certifikátu Youthpass také nějakou formu reflexivní aktivity. Dále vidíme také v obou letech okolo 90% účastníků, kteří považovali reflexivní aktivity za užitečné pro jejich vlastní rozvoj a učení. Z výše zmíněného vyplývá, že reflexe jakožto součást procesu vedoucího k vystavení certifikátu Youthpass je aktivitou, která má potenciál účastníkům pomáhat v jejich vlastních seberozvojových a učebních procesech a jako taková by neměla v projektech chybět.

Graf 23 potom shrnuje zkušenosti respondentů s využitím certifikátu Youthpass. Ukazuje se, že ačkoliv pouze necelá třetina respondentů má v obou sledovaných letech

Graf 21:

Vlastnictví certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Obdrželi jste certifikát Youthpass v průběhu tohoto projektu?

Ano
 Ne

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=692; N₂₀₁₇=1116).

zkušenost s využíváním certifikátu Youthpass v praxi (například při hledání práce atp.), zhruba 90% respondentů z této skupiny v obou sledovaných letech věří, že certifikát byl přijat pozitivně a že jim pomohl v dosažení kýženého cíle. Ukazuje se tedy, že podpora a osvěta v možnostech využívání certifikátu Youthpass na trhu práce a v dalších kontextech by mohla pozitivně podpořit mladé lidi k využívání nástroje, který dle jejich vlastního názoru má potenciál pomáhat jim v dosažení jejich cílů.

Další analýzy ukazují, že výše uvedené výsledky jsou konzistentní pro muže i ženy s výjimkou oblasti využívání certifikátu Youthpass v roce 2015 a účasti na reflexivních aktivitách vedoucích k získání certifikátu Youthpass v roce 2017. V roce 2015 jsou to ženy, kdo certifikát Youthpass využívá v praxi častěji, v roce 2017 se ukázalo, že to byli muži, kdo se častěji účastnili reflexivních aktivit (67% žen ve srovnání se 74% mužů). Tyto rozdíly se nezdají být systematické, čili může jít o náhodné výkyvy ve sledovaných letech.

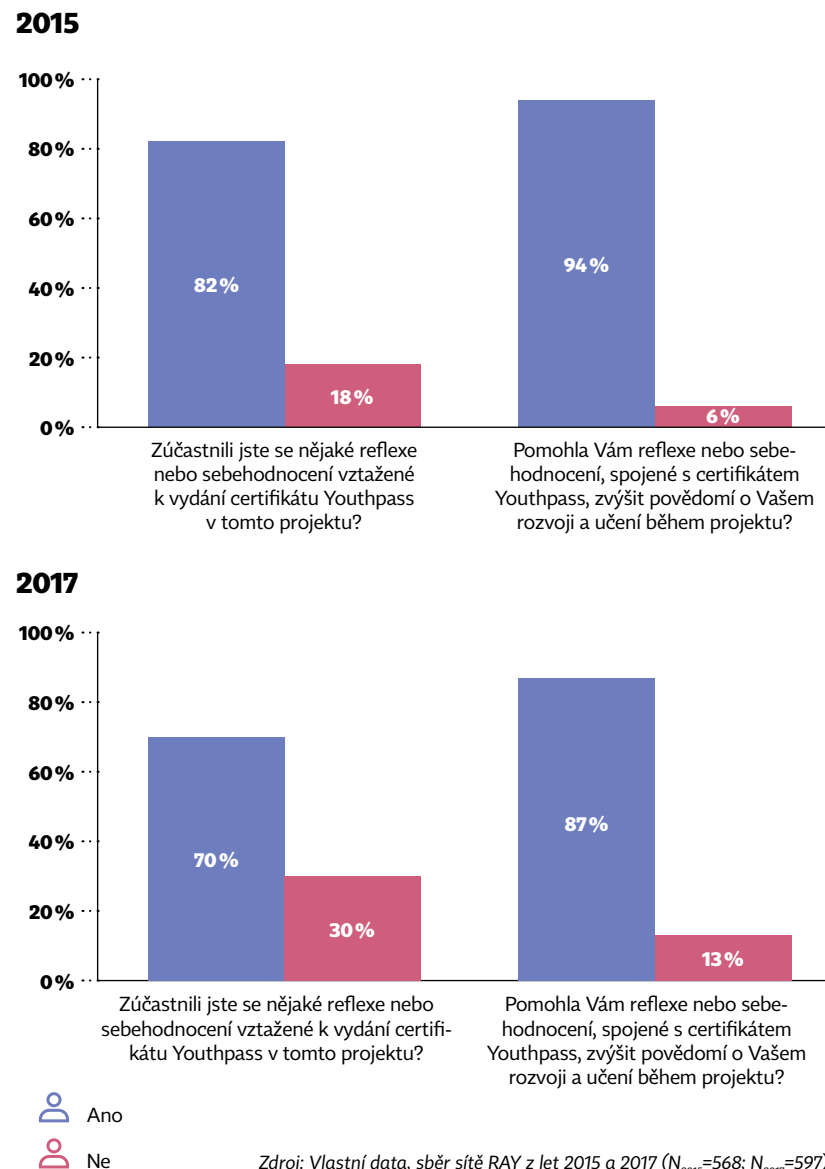
Analýzy věkových skupin ukazují, že statisticky významně častěji vlastní v obou sledovaných letech certifikát Youthpass skupina 20 až 29letých, zatímco statisticky významně méně často jej vlastní 15 až 19letí (a v roce 2015 také účastníci nad 35 let). Vzhledem k procesu získávání certifikátu, který vyžaduje také aktivní vstup účastníků, se zdá, že mladší účastníci nedokončí tento proces častěji, než je tomu u účastníků starších. Reflexí v roce 2017 prošli statisticky významně častěji 25 až 29letí, zatímco méně často se jí účastnili 15 až 19letí. V případě využívání certifikátu Youthpass vidíme statisticky významně častější využívání respondenty ve věkové skupině 20-24 let v roce 2015 a ve věkové skupině 20 až 29 let v roce 2017. Statisticky významně méně časté naopak vidíme využívání certifikátu Youthpass v obou letech u respondentů nad 35 let a v roce 2017 také u 15 až 19letých. Zdá se tedy, že neaktivnější jsou ve využívání certifikátu Youthpass mladí lidé mezi 20 a 30 lety, což může souviset s tím, že v tomto období velmi pravděpodobně vstupují na trh práce.

S ohledem na jednotlivé typy aktivit se pouze ukazuje, že účastníci Strukturovaného dialogu v obou sledovaných letech statisticky výrazně méně často vlastní certifikát Youthpass. V roce 2017 vidíme statisticky významně více účastníků výměn mládeže a mobility pro pracovníky s mládeží, kteří vlastní certifikát Youthpass ve srovnání s účastníky jiných aktivit. V obou sledovaných letech se účastníci mobility pracovníků s mládeží také statisticky častěji účastnili reflexivních cvičení v rámci procesu získávání certifikátu Youthpass. Specifika Strukturovaného dialogu ve srovnání s jinými aktivitami již byla zmíněna a velmi pravděpodobně zapříčiňují menší podíl účastníků, kteří získají certifikát Youthpass. Naopak výměny mládeže jsou, stejně jako aktivity pro pracovníky s mládeží, ve výrazně větší míře založeny na neformálně vzdělávací metodologii, a proto mohou být pro získávání certifikátu Youthpass či k vytváření prostoru pro závěrečnou reflexi vhodnější.

Zajímavou se ukázala být analýza návaznosti reflexivních aktivit v rámci získávání certifikátu Youthpass a rozvoje kompetencí účastníků. V tomto ohledu se potvrzuje důležitost reflexe, jak ukazuje graf 24, ze kterého jsou zřejmé systematické a statisticky významné rozdíly napříč všemi kompetencemi v obou sledovaných letech ve prospěch těch účastníků, kteří absolvovali reflexivní aktivity. Jinými slovy, zdá se, že reflexivní aktivity viditelně a systematicky podporují účastníky v jejich učebních procesech, a to napříč všemi sledovanými kompetencemi.

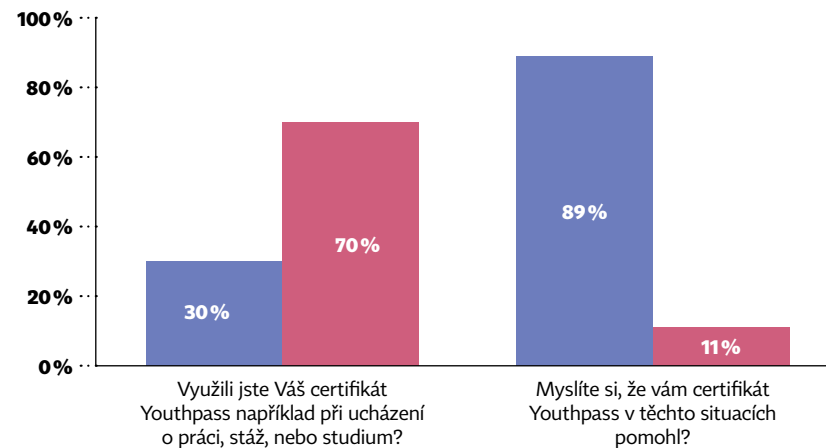
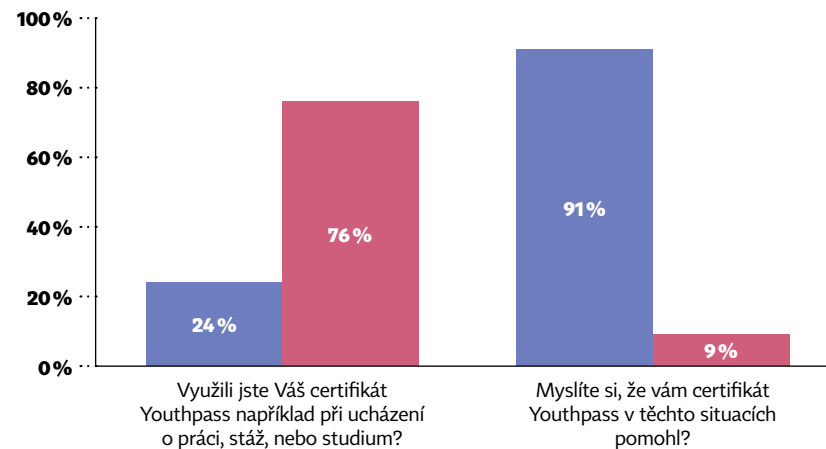
Graf 22:

Proces získávání certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhleno na celá čísla), roky 2015 a 2017.

Graf 23:

Využívání certifikátu Youthpass. Procentuální zastoupení odpovědí (zaokrouhлено na celá čísla), roky 2015 a 2017.

2015**2017**

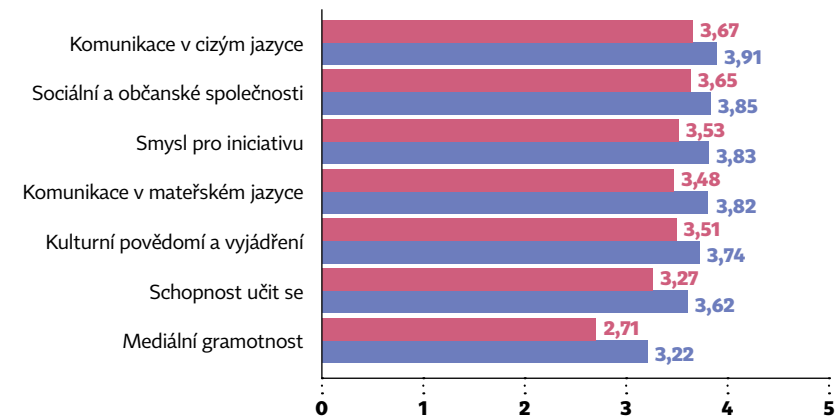
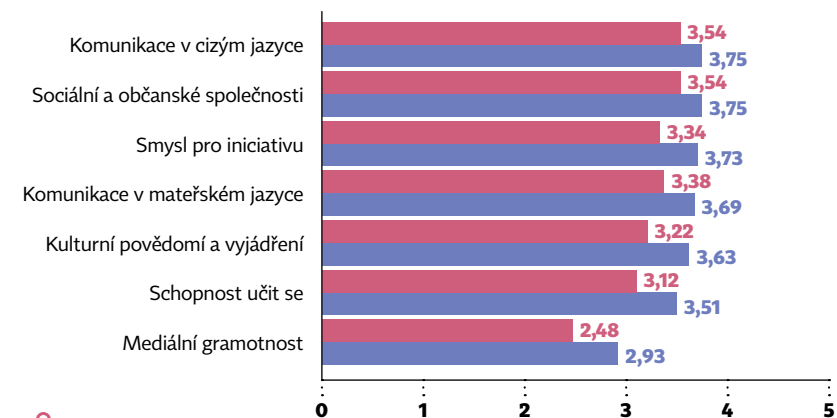
Ano

Ne

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=147; N₂₀₁₇=187).

Graf 24:

Rozvoj dovedností účastníků v návaznosti na přítomnost reflexivních aktivit na konci kurzu. Analýza indexů, průměrné hodnoty, roky 2015 a 2017.

Rozvoj klíčových kompetencí**2015****2017**

Bez reflexe

S reflexí

Zdroj: Vlastní data, sběr sítě RAY z let 2015 a 2017 (N₂₀₁₅=1144; N₂₀₁₇=841).

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Projekty podpořené DZS v letech 2015 a 2017 byly charakteristické rozmanitostí účastníků, ať již se jedná o jejich národnost, věkové rozpětí či příslušnost k menšinám. Vidíme ovšem nadprůměrné zastoupení účastníků z velkých měst, s vysokoškolským vzděláním, aktivních buď ve vzdělávání nebo na trhu práce, a s předchozí zkušeností s pobytem v zahraničí. V tomto ohledu lze doporučit dbát více na vyváženost vybraných účastníků, a to přímo pořadajícími subjekty, a snažit se podporovat v účasti na projektech také mladé lidi z menších sídel, s nižším vzděláním, neaktivní na trhu práce (nezaměstnaní, v domácnosti atd.) a s omezenými možnostmi výjezdu do zahraničí.

Za povšimnutí v tomto ohledu stojí také 40% skupina respondentů, kteří již výměnu mládeže v minulosti absolvovali. Jakkoli opakovaná zkušenost může účastníkům poskytovat další možnosti rozvoje sebe sama, lze doporučit tyto opakované účastníky podporovat v aktivním hledání a doporučování nových potenciálních účastníků, kteří se zahraniční mobility dosud nezúčastnili. Toto doporučení se opírá jednak o skutečnost, že program Erasmus+ mládež cílí na poskytování mobilitních příležitostí mladým lidem v nejširším smyslu slova (a necílí tedy primárně na opakované výjezdy aktivních jednotlivců), ale také o další poznatky obsažené v této zprávě: přátelé a známí jsou druhým nejčastějším způsobem šíření informací o mobilitních projektech. A mladí lidé, kteří již takový projekt absolvovali, si odvázejí ve většině případů velmi pozitivní zkušenost, která může posloužit jako přímý motivační faktor pro potenciální „prvoučastníky“. Ostatně téměř 80% jich deklaruje, že by účast na podobném projektu doporučili.

Motivace k účasti na projektu se působí ve více rovinách a tuto skutečnost je třeba reflektovat také při náboru účastníků. Nabývání nových zkušeností, poznávání nových kultur, osobnostní rozvoj nebo třeba zábava jsou v očích účastníků téměř rovnocennými motivačními faktory, a při komunikaci s potenciálními účastníky i při propagaci projektů směrem k cílové skupině lze doporučit využívání všech těchto mnohočetných motivátorů.

Vzhledem k minimálnímu množství účastníků, kteří deklarovali „nedozvěděl/a jsem se nic nového“, lze v tomto ohledu realizované projekty považovat za úspěšné. Některé poznatky ovšem naznačují, že účastníkům v jejich vlastním rozvoji – a to nejen na úrovni vědomostí – pomáhá explicitnější práce s tématy, která pokrývají neformálně-vzdělávací aktivity. Lze tedy doporučit zapojování takových aktivit, které poskytnou explicitní shrnutí témat, která byla v rámci neformálně-vzdělávacích aktivit předávána. Tato explicitní shrnutí jsou vhodnou příležitostí pro propojení osobní zkušenosti jedince z neformálně-vzdělávacích aktivit s komplexními teoretickými koncepty, jako je například aktivní občanství nebo inkluze.

Rozvoj klíčových kompetencí účastníků byl nadprůměrný v 6 ze 7 zkoumaných oblastí, sedmé oblasti mediální gramotnosti se realizované projekty zřejmě výrazněji nevěnovaly. Vzhledem k výraznému akcentu na „digitální práci s mládeží“ v posledních letech lze doporučit posílení této oblasti, a to zejména u mobility pracovníků s mládeží, jelikož multiplikační efekt takových mobilit by měl potenciál následného přenosu také do oblasti výměn mládeže a dalších typů aktivit, nehledě na posílení kompetencí pracovníků s mládeží v lokálním kontextu. Toto doporučení nabývá nového významu také v současné situaci globální pandemie související s virem COVID-19, která výrazným způsobem ovlivňuje také práci s mládeží.

Zkoumané projekty měly výrazně pozitivní dopady v oblasti občanského soužití: aktivnější mladí lidé, větší pocit sounáležitosti s celou Evropou, větší sebedůvěra v oblasti cestování a mezinárodních aktivit obecně a další. Vidíme také pozitivní dopady na plánování budoucích vzdělávacích a jiných aktivit v návaznosti na absolvovaný projekt samotnými účastníky. Všechny tyto změny mohou být ještě umocněny dlouhodobějším přesahem implementovaných projektů, jak ukazují další výzkumy. Lze tedy doporučit realizaci návazných aktivit i v době, kdy již hlavní projektové aktivity (např. výjezd do zahraničí) skončily.

Certifikát Youthpass vlastnilo v rámci průzkumu 70% respondentů a aktivně jej využilo pouze 30% z nich. Překvapivě ovšem téměř 90% respondentů považuje využití certifikátu Youthpass z vlastní zkušenosti za užitečné. Zároveň vidíme pozitivní souvislost mezi zařazením reflexivních metod do procesu získávání certifikátu Youthpass a rozvojem kompetencí účastníků. Všechny tyto poznatky vedou k doporučení podporovat vydávání certifikátu Youthpass účastníkům, a to za pomoci reflexivních cvičení a aktivit. Tyto aktivity pomáhají účastníkům explicitně pojmenovat vlastní zkušenosti a přispívají tak k jejich rozvoji. Účastníci tak zároveň získají nástroj, který jim v dalším životě může být užitečný například v souvislosti se vstupem na trh práce. Vzhledem k počtu opakovaných účastníků lze také doporučit sdílení zkušeností s certifikátem Youthpass a jeho použitím mezi samotnými účastníky, aby se tak umocnilo předávání dobré praxe právě v oblasti využití certifikátu Youthpass.

Provedené analýzy ukazují celkově velmi kladné výsledky. Lze proto konstatovat, že projekty finančně podpořené DZS v letech 2015 a 2017 přinesly mnoho pozitivních zážitků jak mladým lidem, tak i pracovníkům s mládeží.

LITERATURA

Bammer D., Fennes H., Karsten A. (2017a). Exploring Erasmus+: Youth in Action. Effects and Outcomes of the Erasmus+: Youth in Action Programme from the Perspective of Project Participants and Project Leaders. Transnational Analysis 2015/16. Main Findings. Online, dostupné z https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON_Main-Findings-A4-Einzelseiten20180119.pdf

Bammer D., Fennes H., Karsten A. (2017b). Exploring Erasmus+: Youth in Action. Effects and Outcomes of the Erasmus+: Youth in Action Programme from the Perspective of Project Participants and Project Leaders. Transnational Analysis 2015/16. Data Report. Online, dostupné z https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON-Data-Report-A4-Einzelseiten_20180119.pdf

Böhler et al. (2020) RAY MON 2017-2018. Effects and Outcomes of the Erasmus+: Youth in Action Programme. Transnational Analysis. Online, dostupné z https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON_Research-Report_20200401.pdf

Böhler et al. (2019) RAY MON 2017-2018. Effects and Outcomes of the Erasmus+: Youth in Action Programme. Data Report. Online, dostupné z https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/04/RAY-MON_Data-Report-20172018_20190922.pdf

Bárta, O. 2016. Projekty pro mládež výzkumnou optikou. Národní zpráva z šetření výzkumu RAY za období let 2010 až 2013. Praha: DZS. Online, dostupné z http://www.naerasmusplus.cz/admin/file/2683/Projekty%20pro%20ml%C3%A1de%C5%BE%20v%C3%BDzkumnou%20optikou_2016.pdf

European Commission. 2006. Lifelong Learning – Key Competences. EUR-Lex. Online, dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISUM%3Ac11090>

Dům zahraniční spolupráce (DZS) v České republice zajišťuje pestrou škálu aktivit v oblasti mezinárodního vzdělávání, které jsou určeny institucím, organizacím, firmám i jednotlivcům. Svou činností výrazně přispívá k rozvoji vzdělávacích aktivit škol, podporuje profesní růst učitelů, vzdělavatelů dospělých a pracovníků s mládeží. Studentům, žákům a mladým lidem nabízí příležitost rozšířit si vzdělání a získat zkušenosti v zahraničí. Po celém světě propaguje možnosti studia na univerzitách v České republice. Vysílá učitele a lektory češtiny do zahraničí, a šíří tak naše kulturní dědictví ve světě.

Erasmus+ mládež podporuje neformální vzdělávání prostřednictvím projektů mezinárodních výměn mládeže a profesionálního rozvoje pracovníků s mládeží formou seminářů, školení, studijních návštěv, vytváření partnerství či praktických stáží. Podporuje činnosti projektů nadnárodních iniciativ a vytváření strategických partnerství podporou rozvoje, přenosu a/nebo implementace inovativní praxe, na organizační, místní, regionální, národní a evropské úrovni. Erasmus+ mládež dále zahrnuje projekty zaměřené na participaci a dialog mladých lidí s osobami s rozhodovací pravomocí.

RAY

Síť RAY je otevřená a samosprávná evropská výzkumná síť 34 národních agentur evropských programů pro mládež a jejich výzkumných partnerů. Síť provádí výzkum v oblasti mezinárodní práce s mládeží a mobility ve vzdělávání mladých, podporuje dialog mezi výzkumem, politikou a praxí a přispívá k rozvoji politiky mládeže založené na datech v oblasti mládeže v Evropě.

**PROJEKTY PRO MLÁDEŽ VÝZKUMNOU OPTIKOU
NÁRODNÍ ZPRÁVA Z ŠETŘENÍ RAY ZA ROKY 2015 A 2017:
ZÁKLADNÍ ZJIŠTĚNÍ U ÚČASTNÍKŮ PROJEKTŮ**

Autor: Ondřej Bárta

Grafický design a sazba: orange5 creative studio, s.r.o.

Vydává: Dům zahraniční spolupráce, Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1
Rok vydání: 2021

Za obsah sdělení odpovídá výlučně autor. Sdělení nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jeho obsahem. Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+ a z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

ISBN: 978-80-88153-94-8 (elektronická verze)

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1

☎ +420 221 850 100

@ info@dzs.cz

www.dzs.cz

<https://www.dzs.cz/program/erasmus/projekty-granty#mladez>

Facebook

www.facebook.com/dumzahranicnispoluprace

<https://www.facebook.com/mladezvakci>

Instagram

https://www.instagram.com/dzs_cz/

https://www.instagram.com/eurodesk_cz/

Twitter

twitter.com/dzs_cz

Erasmus+

